

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

DOMINIK PLÍHAL

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra policejních činností

**System psychologické podpory u
Integrovaného záchranného systému**

Bakalářská práce

Psychological support system in the Integrated rescue system

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

pplk. Mgr. Renata Jamelská

AUTOR PRÁCE

Dominik Plíhal

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Ve Ždírci nad Doubravou, dne 4.3.2024

.....

Dominik Plíhal

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat pplk. Mgr. Renatě Jamelské za cenné rady a ochotný přístup při zpracování této bakalářské práce. Taktéž mé poděkování patří zástupci vedoucího oddělení pro výkon služby na Obvodním oddělení v Chotěboři za odborné rady během studia.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se věnuje tématice systému psychologické podpory u Integrovaného záchranného systému. V její teoretické části jsou definovány základní pojmy, které s touto problematikou souvisí, a zaměřuje se přitom na jednotlivé složky integrovaného záchranného systému a jejich historický vývoj. Dále jsou zde vymezena témata spojená s psychologickými službami v jednotlivých složkách se zaměřením na Policii ČR, Hasičský záchranný sbor ČR a Zdravotnickou záchrannou službu. Kromě toho je zde také kapitola věnovaná psychické zátěži a zvládání stresových situací, které jsou s ní spojené. V empirické části dochází k využití kvalitativního výzkumu metodou komparace k zhodnocení rozdílů v jednotlivých složkách.

KLÍČOVÁ SLOVA

Integrovaný záchranný systém * psychologické služby * krizová intervence * kolegiální podpora * Policie ČR * Hasičský záchranný sbor ČR * Zdravotnická záchranná služba

ANNOTATION

The bachelor thesis focuses on the system of psychological support in the Integrated Rescue System. The theoretical part defines basic concepts related to the Integrated Rescue System with a focus on its individual components and their history. Furthermore, topics related to psychological services in the various components, specifically the Czech Republic Police, Fire Rescue Service and Emergency Medical Service are outlined. Additionally, there is a chapter dedicated to the psychological stress and coping with such stressful situations. The empirical part utilizes qualitative research and comparative methods to evaluate differences among the individual components.

KEY WORDS

Integrated Rescue System * psychological services * crisis intervention * peer support * Czech Republic Police * Fire Rescue Service * Emergency Medical Service

Obsah

Úvod.....	6
1 Integrovaný záchranný systém.....	9
1.1. Vymezení základních pojmů	11
1.2. Rozdělení složek Integrovaného záchranného systému	13
2 Základní složky integrovaného záchranného systému	16
2.1. Hasičský záchranný sbor České republiky	16
2.2. Jednotky požární ochrany.....	19
2.3. Policie České republiky	21
2.4. Zdravotnická záchranná služba	24
2.4.1. Letecká záchranná služba	25
3 Ostatní složky integrovaného záchranného systému	27
4 Systém psychologické pomoci u IZS	28
4.1. Policie ČR.....	28
4.1.1. Služby policejních psychologů	30
4.1.2. Systém krizové intervence.....	32
4.1.3. Systém kolegiální podpory	34
4.1.4. Anonymní telefonní linka pomoci v krizi.....	36
4.2. Hasičský záchranný sbor ČR.....	37
4.2.1. Poskytování posttraumatické péče hasičům a jejich rodinám....	40
4.2.2. Zajišťování podkladů pro personální práci a výkon služby	41
4.2.3. Pomoc osobám zasažených mimořádnou událostí	42
4.3. Zdravotnická záchranná služba	43
4.3.1. Podpora zdravotnických pracovníků	45
4.3.2. První psychická pomoc sekundárně zasaženým	48
4.3.3. Činnost koordinátora SPIS	49
5 Psychická zátěž.....	51
5.1. Policejní stres	51
5.2. Zvládání stresových situací	52
6 Sociologický průzkum	53
6.1. Analýza rozhovorů.....	58
Závěr	71

Seznam použité literatury.....	74
Seznam obrázků.....	78
Seznam příloh	79
Přílohy	80

Úvod

Tématem této bakalářské práce je systém psychologické podpory u Integrovaného záchranného systému. Zvolil jsem si ho z důvodu zájmu o danou problematiku a možnosti se dozvědět více informací ohledně jeho fungování právě u složek spadajících pod integrovaný záchranný systém (dále uváděný jako IZS). V první řadě je třeba si uvědomit, že se nejedná pouze o činnost psychologů, kteří provádí vyšetření při personálním výběru uchazečů o službu u bezpečnostních sborů, ale i mnohé další poskytované služby. Systém psychologické pomoci u jednotlivých složek IZS je členitý a různorodý, primárně se v každé z nich vychází ze stejného základu. Jednou z nejdůležitějších a zároveň nejzákladnějších věcí u bezpečnostních složek je podpora příslušníků a zaměstnanců v daném odvětví nebo pomoc obětem spojených s negativní událostí působící na akutní psychický stav. Psychologická pomoc může být poskytována formou krizových interventů, členů kolegiální podpory a také za účasti již zmíněných psychologů.

V současné době (od roku 2019) jsem příslušníkem bezpečnostního sboru Policie ČR, kde po celou dobu působím na obvodním oddělení služby pořádkové policie v Kraji Vysočina. Během výkonu služby jsem se bohužel již několikrát setkal s různými typy negativních událostí, kde došlo k přivolání krizového intervenanta. Jednalo se o traumata vzniklá například při tragických dopravních nehodách, vyrozumění pozůstalých, popřípadě pomoc obětem, na kterých byl spáchán trestný čin. Pokud zůstaneme stále u Policie ČR, která je mi z důvodu profesní kariéry blízka, můžeme otevřeně hovořit o náročné práci a zákrocích právě těchto příslušníků.

Dle mého názoru si některé náročné zákroky skutečně zaslouží poskytnutí krizové intervence vyškolenými pracovníky. Každá složka IZS má svůj vlastní systém psychologické podpory, který se v případě negativní události na žádost velitele zásahu aktivuje. Ve většině případů je tato pomoc poskytována zúčastněným osobám, ale na zasahující příslušníky, například z řad policistů, se dle mého z velké části zapomíná. Jednou z takových událostí, která se mi vybavuje, je zákrok mých kolegů. Na místo vyjela tříčlenná hlídka prověřit

oznámení ohledně demolování vnitřního vybavení čekárny v budově Českých drah. Zde zajistila dva pachatele, kteří následně napadli zasahující policisty. Zákrok byl ze strany policistů úspěšně dokončen, bohužel ale došlo ke zranění všech zasahujících příslušníků a přivolání rychlé záchranné služby pro jednoho z nich, který byl v bezvědomí. Po uplynutí několika měsíců od zákroku jsem se kolegů osobně zeptal, zda někomu z nich byla nabídnuta (ze strany vedoucích) psychologická pomoc. Všichni shodně uvedli, že žádným způsobem nebyla a minimálně snahu o její poskytnutí snahu by velmi uvítali. Samozřejmě je možné, že některý z policistů mohl využít psychologickou pomoc, kterou si sám vyhledal a kontaktoval jejího poskytovatele buď z řad krizových interventů, nebo přímo psychologa kraje. Osobně si ale myslím, že většina z příslušníků Policie ČR neví, kde má pomoc najít a tím spíše by neměla být ze stran vedoucích pracovníků přehlížena. Policisté jsou také jenom obyčejní lidé a nemůže být na ně pohlíženo tak, že jsou přeci ke zvládnutí stresových situací vyškoleni a vycvičeni, a proto žádnou pomoc nepotřebují.

Dle mého názoru se převážná většina kolegů, obzvláště těch starších, bojí si o pomoc říct, protože neví, jak by na ně bylo následně pohlíženo a zda by se nemohli stát například terčem posměšků. Z tohoto důvodu je potřeba pracovat na osvětě a možnostech, jak zlepšit celkový systém psychologické pomoci nejen pro příslušníky a zaměstnance složek Integrovaného záchranného systému České republiky, ale také pro osoby, kterým je tato péče poskytnuta při negativních událostech působících na jejich duševní zdraví. Psychologické služby jednotlivých složek IZS se neustále vyvíjejí a upravují aktuálním potřebám společnosti. Osoby zařazené v systému psychologické pomoci se pravidelně školí a neustále se zlepšují ve svých dovednostech. Dochází k vyhodnocování poznatků z mimořádných událostí, při kterých došlo z jejich strany k poskytnutí potřebné pomoci a následnému rozvoji v těchto poskytovaných službách.

Hlavním cílem bakalářské práce je rozebrat systém psychologické podpory u jednotlivých složek IZS a porovnat rozdíly jednotlivých subjektů. V teoretické části práce bude pozornost zaměřena především na vymezení základních pojmů a rozdělení jednotlivých složek IZS na základní a ostatní. Poté bude následovat popis a dělba psychologické podpory u základních složek, jako je Policie ČR,

Hasičský záchranný sbor ČR a Zdravotnická záchranná služba. V empirické části bude proveden sociologický průzkum, a sice metodou kvalitativního výzkumu, formou osobních rozhovorů s jednotlivými respondenty působícími u složek IZS v týmech krizových interventů a kolegiální podpory. Následně se metodou komparace pokusíme dojít k vytyčení konkrétních rozdílů v poskytování psychologické podpory mezi jednotlivými zkoumanými subjekty u daných složek. Za tímto účelem bylo stanoveno sedm průzkumných otázek. Z důvodu ošetření stejných podmínek a možnosti objektivního porovnání rozdílů byli k výzkumu požádáni respondenti z jednoho kraje.

1 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém je soubor efektivních vazeb, pravidel, spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy a fyzických a právnických osob. Podílejí se na společném provádění likvidačních prací, záchranných prací, dále na ochraně obyvatelstva před a po mimořádné události, vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, ohrožení státu a válečného stavu.¹

Integrovaný záchranný systém vznikl na základě každodenní kooperace hasičů, zdravotnické záchranné služby, policie a dalších dílčích složek, které se podílejí na řešení mimořádných událostí a jejich koordinaci na místě zásahu. Z těchto informací vyplývá, že se jedná o systém spolupráce a součinnosti IZS, nejedná se o samostatnou instituci nebo organizaci. Jako období prvotní myšlenky o vytvoření této společné „kuchařky“ je datován rok 1993. Na základě usnesení vlády č. 246/1993 bylo schváleno třináct zásad, které tvoří základ po vybudování IZS jako takového.² Jedním z nejzákladnějších právních předpisů je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, jehož vydání následovalo po usnesení vlády č. 246/1993. Dne 09.08.2000 došlo k vydání potřebné legislativy k IZS a tyto zákony nabyly účinnosti dne 01.01.2001. Z tohoto důvodu lze za oficiální datum vzniku považovat právě rok 2001. V roce 2000 bylo vydáno pět nových zákonů, které jsou nedílnou součástí této problematiky. Jedná se konkrétně o:

- zák. č. 237/2000 Sb., kterým se mění zákon o požární ochraně č. 133/1985
- zák. č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky
- zák. č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému
- zák. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení
- zák. č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy

¹ § 1 zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému v posledním znění.

² LINHART, Petr. HZS ČR. *HISTORIE CIVILNÍ OCHRANY* [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pojmy-1-cast.aspx?q=Y2hudW09MQ%3D%3D>.

Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky byl novelizován zákonem č. 320/2015 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky, který nabyl účinnosti dne 01.01.2016.

V zákoně č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému je kromě něj upravena také ochrana obyvatelstva. Tento pojem se objevuje v § 2 a rozumíme jím zejména varování, evakuace, ukrytí, nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.³

Ke koordinaci složek IZS dochází ve chvíli, kdy se na místě vzniklé události sejde dvě či více složek IZS, a nastává řešení vzniklé situace. Způsob, kterým dojde k řízení záchranných a likvidačních prací, záleží primárně na druhu a rozsahu události.

Obecně se tento způsob dělí do třech úrovní, a to na:

- a) taktickou úroveň
- b) operační úroveň
- c) strategickou úroveň

Taktická úroveň

K řízení dochází na místě konkrétního zásahu, kde se mimořádná událost stala nebo se zde její vznik předpokládá, popřípadě sem dosahují její účinky. Zde za veškerou činnost související se záchrannými a likvidačními pracemi odpovídá velitel zásahu, kterým je velitel požární ochrany, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. Pravomoci jsou veliteli zásahu dány zákonem o IZS.

Operační úroveň

Řízení probíhá na úrovni operačních středisek základních složek IZS. Operační a informační střediska Hasičského záchranného sboru České republiky jsou současně operačními a informačními středisky IZS. Mají koordinační roli napříč všemi základními složkami, ovládají systém varování a vyrozumění obyvatelstva. Obecně jsou operační střediska jednotlivých složek zřízena v krajských městech a zajišťují nepřetržitý provoz linek 150, 155 a 158. HZS ČR

³ § 2 zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému v posledním znění.

zajišťuje také fungování evropského čísla pro tísňové volání, všem známé jako linka 112, a v současné době má celkem 14 call center. Jedná se o univerzální tísňovou linku.

Strategická úroveň

V tomto řízení dochází k přímému zapojení starosty obce s rozšířenou působností, hejtmána kraje nebo Ministerstva vnitra. Jejich působení při koordinačních činnostech u záchranných a likvidačních prací je definováno v § 4 zákona č. 239/2000 Sb. Zapojení hejtmána kraje a Ministerstva vnitra je automaticky aktivováno v případě, že je událost dle poplachového plánu IZS klasifikována nejvyšším stupněm poplachu. Na této úrovni jsou využívány krizové štáby.⁴

Složky integrovaného záchranného systému dělíme primárně na základní a ostatní. Integrovaný systém se jako takový použije v přípravě na vznik mimořádné události a také při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce minimálně dvěma nebo více složkami Integrovaného záchranného systému. Pro představu můžeme uvést několik příkladů aktivování IZS, například povodně velkého rozsahu, jaké byly v Praze roku 2002, nebo lesní požár v Hřensku roku 2022.⁵ Za zmínku také stojí datum 21.12.2023, kdy došlo ke střelbě ve FF UK v Praze.

1.1. Vymezení základních pojmů

Integrovaný záchranný systém

Jedná se o koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

⁴ KROUPA, Miroslav a ŘÍHA, Milan. *Integrovaný záchranný systém*. 4., aktualiz. vyd. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. Praha: Armex, 2011. ISBN 9788087451014, str. 69, 70

⁵ HZS ÚSTECKÉHO KRAJE. *Integrovaný záchranný systém* [online]. [cit. 2023-12-14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/co-je-to-izs.aspx>.

Mimořádná událost

Jedná se o škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Záchranné práce

Jedná se o činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.

Likvidační práce

Je to činnost k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí. Hranice mezi záchrannými a likvidačními pracemi může být někdy těžko rozpoznatelná. Hlavním rozdílem je slovo „bezprostředně“, kdy likvidační práce lze provádět po uplynutí prioritní záchrany.⁶

Krizové řízení

Jedná se o souhrn činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo ochranou kritické infrastruktury.

Krizová situace

Je to mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizový stav“).

Krizové opatření

Jedná se o organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob.⁷

⁶ § 2 zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému v posledním znění.

⁷ § 2 zák. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů v posledním znění.

1.2. Rozdělení složek Integrovaného záchranného systému

Jak již bylo zmíněno, toto uspořádání je primárně děleno na dvě odvětví, a to základní a ostatní složky Integrovaného záchranného systému. Na místě zásahu jsou povinny se řídit příkazy velitele. V převážné většině případů je jím Hasičský záchranný sbor České republiky. V případě aktivního útočníka se tato povinnost přenáší vždy na Policii České republiky. K této problematice jsou zpracovány typové činnosti na místě zásahu a konkrétně aktivní střelec je označen pod STČ – 14/IZS. Veškeré informace při mimořádné události jsou přijaty, zpracovány a předávány pomocí operačních středisek základních složek dvacet čtyři hodin denně. Jedná se o tísňové linky 150, 155, 158 a evropskou linku 112. Stálými orgány pro koordinaci jsou operační a informační střediska hasičského záchranného sboru kraje a informačního střediska generálního ředitelství hasičského záchranného sboru.

Při provádění záchranných a likvidačních prací za stavu nouze, ohrožení státu nebo válečného stavu se složky integrovaného záchranného systému řídí pokyny Ministerstva vnitra. Za těchto okolností nebezpečí se na území příslušného kraje řídí pokyny toho, kdo vyhlásil stav nebezpečí podle zvláštního právního předpisu.⁸

Důležité je také zmínit typové činnosti všech složek IZS při provádění společného zásahu. Ty jsou zpracovány ve vyhlášce č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému a vyhlášky č. 429/2003 Sb.⁹ Typovou činnost vydává Ministerstvo vnitra, konkrétně generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Obsahuje postup složek IZS při záchranných a likvidačních pracích se zaměřením na konkrétní druh a specifika mimořádné události.

⁸ § 4 zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému v posledním znění.

⁹ § 18 vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému v posledním znění.

Činnosti dělíme následovně do těchto typových činností:

- **STČ 01/IZS** Špinavá bomba
- **STČ 02/IZS** Demonstrování úmyslu sebevraždy
- **STČ 03/IZS** Hrozba použití NVS nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů
- **STČ 04/IZS** Zásah složek IZS u mimořádné události Letecká nehoda
- **STČ 05/IZS** Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů
- **STČ 06/IZS** Opatření k zajištění veřejného pořádku při shromážděních a technopárty
- **STČ 07/IZS** Záchrana pohřešovaných osob-pátrací akce v terénu
- **STČ 08/IZS** Dopravní nehoda
- **STČ 09/IZS** Zásah složek IZS u mimořádné události s velkým počtem zraněných osob
- **STČ 10/IZS** Při nebezpečné poruše plynulosti provozu na dálnici
- **STČ 11/IZS** Chřipka ptáků
- **STČ 12/IZS** Při poskytování psychosociální pomoci
- **STČ 13/IZS** Reakce na chemický útok v metru
- **STČ 14/IZS** Amok-útok aktivního střelce
- **STČ 15/IZS** Mimořádnosti v provozu železniční osobní dopravy
- **STČ 16A/IZS** Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci ve zdravotnickém zařízení nebo v ostatních prostorech
- **STČ 16B/IZS** Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci na palubě letadla s přistáním na letišti Praha Ruzyně
- **STČ 17A/IZS** Nález nelegální drogové laboratoře
- **STČ 17B/IZS** Nález nelegálního skladu nebezpečných látek a odpadů¹⁰

V každé z těchto typových činností je stanoven velitel zásahu na místě, který bude dle typu události mimořádnou událost řídit. Dále zde najdeme vymezení

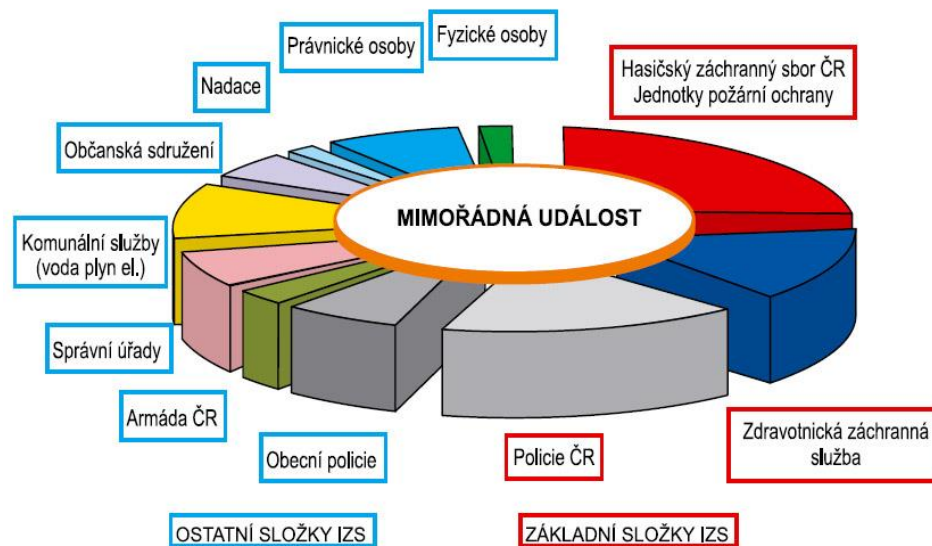
¹⁰ HZS ČR. *Dokumentace IZS – typové činnosti* [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>.

základních pojmů, organizaci, postupy složek IZS na místě, stupeň poplachu, časové vymezení a další. Jedná se o tzv. „kuchařku“ pro zasahující složky.

2 Základní složky integrovaného záchranného systému

Mezi základní složky integrovaného záchranného systému dle § 4 odst. 1 zák. č. 239/2000 Sb., patří:

1. Hasičský záchranný sbor České republiky,
2. jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje,
3. poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a
4. Policie České republiky

Obrázek 1: Rozdělení složek IZS dostupné z <https://publi.cz/books/370/02.html>.

Tyto složky zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem a ohlášení vniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah na místě. Za tímto účelem jsou tyto síly a prostředky rozmístěny po celém území České republiky.¹¹

2.1. Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jako HZS) je bezpečnostní složka, která chrání životy a zdraví obyvatel nebo zvířat a majetek před požáry či jinými vlivy krizových a mimořádných událostí dle zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky. Jedná se sice o bezpečnostní sbor, ale není ozbrojený. Jeho působnost spadá pod Ministerstvo vnitra, tak jako

¹¹ § 4 zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému v posledním znění.

je tomu v případě PČR. HZS je hlavním koordinátorem integrovaného záchranného systému a řídí všechny záchranné složky. Můžeme ho tedy nazvat „páteří“ celého IZS. Mimo jiné se také podílí na organizaci a poskytování humanitární pomoci při zajištění ochrany obyvatelstva.

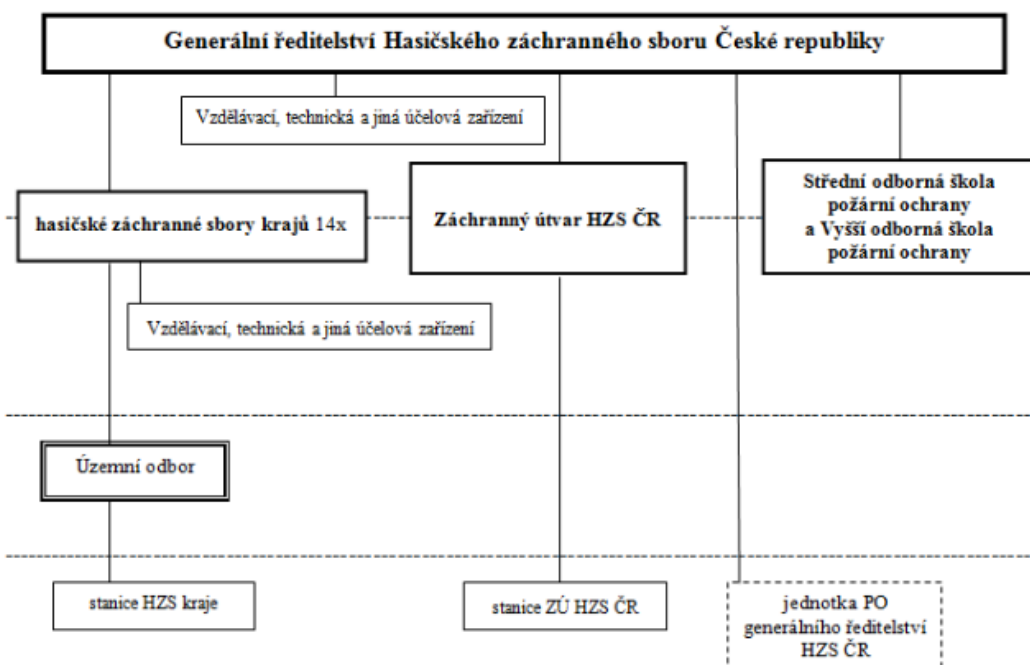
Historie o HZS je velmi bohatá, například za první Československé republiky vznikaly tzv. veřejné požární jednotky z povolání pouze v některých větších městech. V ostatních obcích a menších městech docházelo k hašení požárů za účasti dobrovolných hasičských sborů. První placený sbor byl na českém území založen už v roce 1853 v Praze. Zato první český dobrovolný sbor hasičů vznikl v roce 1864 ve Velvarech.¹²

Po druhé světové válce došlo k zásadní reorganizaci požární ochrany, a to v souvislosti s přijetím zákona č. 35/1953 Sb. o státním požárním dozoru a požární ochraně. Na základě tohoto zákona se výkonnými jednotkami požární ochrany staly veřejné a závodní jednotky, začala se budovat požární ochrana na principech vojensky organizované složky. V roce 1958 byl přijat zákon o požární ochraně, a tím dochází k postupné decentralizaci požární ochrany a následnému oslabení její úrovně. Začátkem roku 1970 se změnil podíl zásahové činnosti jednotek požární ochrany, kdy se snížil poměr zásahů u požárů vzhledem k činnosti vykonávané ve prospěch technických služeb. Činnost hasičů vedle hašení tak spočívá mimo jiné v asistenci u dopravních nehod či živelných pohrom. Dále to jsou zákroky obecného charakteru, jako například odstranění nejrůznějších překážek, vyprošťování osob, otevírání bytů a další technické pomoci. Profesionální jednotky požární ochrany přebíraly stále větší kompetence v oblasti přípravy státu a jeho orgánů na mimořádné události, provádění likvidačních a záchranných prací během nastalé mimořádné události. Těmto vzniklým skutečnostem bylo třeba zakotvit právní úpravu a organizaci, a tak v roce 1985 došlo k vydání zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, který i přes své pozdější novelizace zůstává stále platný. Zákon stanovuje základní povinnosti fyzických osob a firem v oblasti požární ochrany a vymezení kompetence hasičů

¹² HZS ČR. *Historie* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasicsky-zachranny-sbor-cr-historie.aspx>.

při dozoru nad dodržováním všech zákonných povinností. V dalším odstavci si představíme vznik HZS tak, jak ho známe v současné době.¹³

Dne 1. ledna 1995 tak vzniká HZS ČR v čele s vrchním požárním radou ČR. Touto dobou tvořilo HZS ČR ředitelství HZS ČR, HZS hl. m. Prahy a HZS okresů a HZS města Brno, Ostravy a Plzně. Na přelomu tisíciletí se rozšířila působnost Ministerstva vnitra o problematiku krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a Integrovaného záchranného systému. Znovu došlo k vydání nové právní úpravy, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2001. Znamenala zásadní změny v postavení, působnosti a organizaci HZS. Uspořádání bylo změněno z okresních na krajské. Také se sloučila ředitelství HZS s Hlavním úřadem civilní ochrany a širokou oblast civilní ochrany dostali na starost hasiči. V roce 2009 se začlenil Záchranný útvar HZS ČR

Obrázek 2: Organizační schéma HZS ČR dostupný z <https://www.hzscr.cz/clanek/organizace-organizace.aspx>.

¹³ HZS ČR. *Historie* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasiccky-zachranny-sbor-cr-historie.aspx>.

do organizační struktury HZS. Tato oddělení jsou lokalizována v Hlučíně, Zbirohu a Jihlavě.¹⁴

V současné době je po celém území České republiky zřízeno 234 hasičských stanic, ale jejich počet se mění, a dochází buď k redukci nebo zřizování nových.

Mezi další služby HZS patří psychologická podpora. Dělí se na tři základní oblasti činností, a to zabezpečování podkladů pro personální práci a výkon služby, poskytování péče příslušníkům a civilním zaměstnancům HZS ČR (zde je obsažena posttraumatická péče a zajišťování dalších odborných služeb v pracovní, ale i osobní problematice), a poslední ze základních částí je poskytování psychosociální pomoci osobám zasažených některou mimořádnou událostí. Včetně psychologů se na činnosti podílí i zřízené týmy posttraumatické péče (TPP), které jsou tvořeny z řad příslušníků HZS ČR, kteří prošli speciální odbornou přípravou. Poskytují první psychickou pomoc zasaženým osobám na místě mimořádné události. Členové těchto týmu poskytují také kolegiální psychickou pomoc pro příslušníky nebo zaměstnance HZS ČR. Více si tuto část přiblížíme v samostatné kapitole zaměřené právě na poskytování psychologické péče u Hasičského záchranného sboru.¹⁵

Další nedílnou součástí HZS ČR jsou jednotky požární ochrany (dále jako JPO), které jsou zřizovány za podpory měst a obcí v katastrálních územích, a mnohdy mohou být na místě i dříve než jednotky spadající pod HZS kraje sídlících v konkrétních oblastních hasičských stanicích. JPO si blíže představíme v další kapitole.

2.2. Jednotky požární ochrany

Jednotky požární ochrany jsou jednou z nedílných součástí základních složek IZS, které jsou podřízeny Hasičskému záchrannému sboru. Taktéž se zapojují aktivně do bezpečnostního systému České republiky a mezi jejich hlavní

¹⁴ MV – generální ředitelství HZS ČR: Hasičský záchranný sbor České republiky, Praha, Ministerstvo vnitra 2018. ISBN: 978-80-87544-63-1, str. 5.

¹⁵ Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky č. 43/2014, o psychologické službě HZS ČR.

úkoly patří primárně chránit životy, zdraví a majetek obyvatel před požáry a mimořádnými událostmi. Zde účinně pomáhají i při technické pomoci, která nevyžaduje výjezd profesionálních hasičů. Taktéž se zapojují aktivně do ochrany životního prostředí a záchranných a likvidačních prací, pokud to povaha mimořádné události vyžaduje. Činnost JPO vychází ze zákona o požární ochraně, od jehož vydání došlo k několika novelám. Poslední z nich proběhla v roce 2021, čímž se změnilo znění zákona 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně. Zákon 415/2021 Sb. nabyl účinnosti 1. prosince 2021. S touto oblastí je úzce spjata vyhláška o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

Dle zákona č. 133/1985 Sb., z hlediska plošného pokrytí se dělí jednotky požární ochrany do šesti kategorií a jsou označovány pomocí římských číslic.

Dělení plošného pokrytí:

JPO s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele

1. JPO I – jednotka hasičského záchranného sboru s územní působností, dojezdový čas do 20 minut z místa dislokace
2. JPO II – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání, s územní působností, dojezdový čas zpravidla 10 min z místa dislokace
3. JPO III – jednotka sboru dobrovolných hasičů s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně, dojezdový čas zpravidla 10 minut z místa dislokace

JPO s místní působností zasahujících na území svého zřizovatele

1. JPO IV – jednotka hasičského záchranného sboru podniku
2. JPO V – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně
3. JPO IV – jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku

V dohodě se zřizovatelem můžou být tyto jednotky využívány k zásahům i mimo svůj územní obvod.¹⁶

Doba výjezdu JPO dle operačních hodnot:

JPO I – HZS kraje s dobou výjezdu 2 minut od přijetí oznámení

JPO II – SDH obce s dobou výjezdu 5 minut od přijetí oznámení

JPO III – SDH obce s členy, kteří vykonávají službu dobrovolně s dobou výjezdu 10 minut od přijetí oznámení

JPO IV – HZS podniku s dobou výjezdu 2 minut od přijetí oznámení

JPO V – SDH obce s členy, kteří vykonávají službu dobrovolně s dobou výjezdu 10 minut od přijetí oznámení

JPO VI – SDH podniku s dobou výjezdu 10 minut od přijetí oznámení¹⁷

2.3. Policie České republiky

Policie České republiky (dále jako PČR) je ozbrojený bezpečnostní sbor, který byl zřízen v roce 1991 zákonem České národní rady, konkrétně zák. č. 283/1991 Sb. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, střežit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. PČR spadá pod pravomoc Ministerstva vnitra. V současné době se policie řídí zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Veškerou organizaci zajišťuje policejní prezidium, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a jednotky, které jsou jejich součástí. Legislativně je stanoveno čtrnáct krajských ředitelství policie, jejichž územní obvody korespondují s obvody krajů České republiky. K jejich vzniku došlo 1.1.2012.¹⁸ V roce 2008 bylo v České republice zřízeno ještě osm krajských ředitelství. Další součástí, které pod ně spadají, jsou územní odbory. Tento organizační článek vznikl v roce 1.1.2009. Územní odbory se nacházejí zpravidla v okresních městech a obsahují jak odbor vnější služby, tak

¹⁶ KROUPA, Miroslav a ŘÍHA, Milan. *Integrovaný záchranný systém*. 4., aktualiz. vyd. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. Praha: Armex, 2011. ISBN 9788087451014, str. 77

¹⁷ HZS HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. *Jednotky požární ochrany* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>.

¹⁸ POLICIE ČR. *O POLICII ČR* [online]. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>.

odbor služby kriminální policie a vyšetřování. V čele územního odboru stojí ředitel se svým zástupcem, kteří řídí nejen územní odbor, ale i přilehlé Obvodní oddělení policie (OOP) a systematicky spadající pod OOP také Policejní stanice (PS).¹⁹

Samotná historie PČR není dlouhá, když vezmeme v úvahu, že tento útvar byl založen až v roce 1991. Nevznikl ovšem jako úplně nová struktura, pouze pokračoval, s nějakými obměnami, ve stopách svých předchůdců. Úplně první bezpečnostní sbor, který kdy působil na našem území, bylo četnictvo. Vzniklo již v 19. století a k jeho zrušení došlo v roce 1945. Současně s ním působily další složky, například státní nebo komunální policie. Po sjednocení všech bezpečnostních útvarů, právě v roce 1945, došlo k založení Sboru národní bezpečnosti, který na našem území působil až do roku 1991.²⁰

Československé četnictvo bylo vojensky organizovaným bezpečnostním sborem a zajišťovalo udržování veřejného pořádku a bezpečnosti na celém území Československé republiky. Definice četnictva je zakotvena v zákoně č. 299/1920 Sb. z. a n. ze dne 14. dubna 1920.²¹

Sbor národní bezpečnosti (SNB) působil na území Československa v letech 1945 až 1991. Byl rozdělen na dvě samostatné části:

1. Veřejná bezpečnost (VB) – uniformovaná složka s odpovědností za udržování pořádku a řešení kriminálních případů
2. Státní bezpečnost (StB) – neuniformovaná složka zodpovědná za státní bezpečnostní opatření a zpravodajské aktivity²²

V roce 1991 došlo k již výše zmíněnému zřízení Policie České republiky zákonem České národní rady, konkrétně zákonem č. 283/1991 Sb. V současné době již s platnou legislativou dle zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky.

¹⁹ HEŘMAN, Radomír. *Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-807-2515-271, str. 38-41.

²⁰ ŠTEINBACH, Miroslav. 30 let Policie České republiky. In: Praha: Policejní prezidium ČR, 2021, s. 11-17. ISBN 978-80-908139-0-8, str. 15-25.

²¹ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Historie četnictva a policie* [online]. [cit. 2024-01-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx?q=Y2hudW09MTQ%3D>.

²² IBADATELNA. *Sbor národní bezpečnosti* [online]. [cit. 2024-01-21]. Dostupné z: <https://ibadatelna.cz/en/slovník/sbor-narodni-bezpecnosti>.

Z hlediska systematiky IZS je Policie ČR součástí základních složek IZS, tudíž je jedním z hlavních pilířů při řešení krizových situací a mimořádných událostí. Bezprostředně se podílí na vyhodnocování nastalé situace a neodkladném zásahu v místě vzniku těchto událostí. Zde provádí úkony, jako je uzavření místa zásahu a omezení vstupu osob, které se na místě události nemusí nacházet a jejich přítomnost je nežádaná. Dále provádí bezprostřední záchranu ohrožených osob, zvířat a majetku, jejich evakuaci z místa postiženého negativní událostí, regulaci dopravy a volného pohybu lidí v místě zásahu a jeho okolí, následnou dokumentaci a objasňování příčin a vzniku mimořádné události spadající pod kompetenci Policie ČR. Činnost na místě zásahu můžeme tedy spíše ze strany policie stanovit jako zajišťování podmínek pro záchranné práce, které provádí specializované složky IZS. Tyto činnosti jsou uvedeny v typových činnostech. V případě, že by došlo k ohrožení bezpečnosti státu, provádí Policie ČR zvýšenou ochranu státních hranic. Chrání také ústavní činitele, objekty státní správy a zvýšenou ochranu objektů Ministerstva vnitra a PČR.²³

Policie ČR mimo jiné také poskytuje psychologické služby, které jsou zavedeny obdobně jako u HZS ČR. Primárně jsou určeny policistům a jejich blízkým, kteří prožívají jakoukoli komplikovanou situaci a potřebují pomoc. Dále jsou poskytovány také občanským zaměstnancům a obětem trestného činu, popřípadě osobám postiženým některou z mimořádných událostí, které mají negativní vliv na jejich psychické zdraví. Psychologickými službami u této ozbrojené bezpečnostní složky rozumíme činnost psychologů v rámci psychologického pracoviště Policie ČR a systémy zřízené za účelem jejich rozšíření. Konkrétně se jedná o systém krizové intervence a systém kolegiální podpory. Kolegiální podporu poskytuje tzv. peer. Jedná se o řádně vyškoleného policistu, zaměstnance nebo osobu, kteří jsou jmenováni ředitelem krajského ředitelství k poskytování této podpory. Poskytovatel vykonává činnost dobrovolně.²⁴ Podrobněji se této oblasti budeme věnovat v následujících kapitolách, zaměřené primárně na tuto problematiku.

²³KROUPA, Miroslav a ŘÍHA, Milan. *Integrovaný záchranný systém*. 4., aktualiz. vyd. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. Praha: Armex, 2011. ISBN 9788087451014, str. 79-80.

²⁴ Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 2 písm. a).

2.4. Zdravotnická záchranná služba

Zdravotnická záchranná služba (dále jako ZZS) je další ze základních složek integrovaného záchranného systému v České republice. Poskytuje akutní přednemocniční péči a přepravu pacientů v případě mimořádných událostí, nehod nebo akutních onemocnění, které si vyžádají na místo příjezd ZZS a následné odborné ošetření.²⁵ Její činnost je upravena v zákoně č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě a zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách. Poskytovatelem dle zákona o ZZS rozumíme tedy příspěvkovou organizaci zřízenou krajem.²⁶ Od roku 2003 existuje celkem čtrnáct krajských záchranných služeb, a každá má své vlastní zdravotnické operační středisko na lince 155. Výjezdové základy ZZS jsou systematicky rozmístěny tak, aby zajistily dojezd po celém území do dvaceti minut jízdy z místa základny.

Výjezdové skupiny dělíme do dvou základních:

Rychlá lékařská pomoc (RLP) – zde je vedoucím týmu lékař, který jezdí zpravidla ve svém vlastním vozidle společně s řidičem, tyto týmy jsou vysílány k nezávažnějším událostem, využíván je tzv. Rendez-vous systém (RV), kdy společně s vozidlem RLP je vyslána na místo i posádka RZP.

Rychlá zdravotnická pomoc (RZP) – zde je vedoucím týmu zdravotnický záchranář, posádka se skládá z řidiče a záchranáře, může se skládat i ze dvou záchranářů, kteří poskytují nejčastější formu neodkladné péče.²⁷

Za vznik prvního zdravotnického spolku v českých zemích vděčíme tehdejšímu řediteli c.k. Policie pražské, baronu Päumannovi. Stalo se tak v roce 1857, kdy se na jeho doporučení přihlásilo třicet šest dobrovolníků. Díky tomuto činu patří Zdravotnická záchranná služba hlavního města Prahy k těm nejstarším na světě. Původní spolek nesl jméno Pražský dobrovolný sbor ochranný a k jeho oficiálnímu schválení došlo 8. prosince 1857.²⁸

²⁵ Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě v posledním znění.

²⁶ Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách v posledním znění.

²⁷ ZACHRANNASLUZBA.CZ. *Systém zdravotnické záchranné služby v ČR* [online]. [cit. 2024-01-26].

Dostupné z: <https://zachrannaslužba.cz/system-zzs-v-cr/>.

²⁸ ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA HL. M. PRAHY. *Historie ZZS HMP* [online]. [cit. 2024-01-26].

Dostupné z: <https://www.zzshmp.cz/o-zzs-hmp/historie-zzs-hmp/>.

Po Velké válce zabezpečoval péči o nemocné a raněné Červený kříž, a až do konce druhé světové války pomoc zajišťovali, pod jeho záštitou, tzv. „samaritáni“, ale stále se jednalo o péči na zcela dobrovolné bázi.

Výraznější nárůst počtu lékařů, kteří začali ošetřovat pacienty i mimo svoji ordinační dobu, a zvýšili tím dostupnost lékařské pomoci jak ve městě, tak i na vesnicích, se datuje do 50. let 20. století.

Moderní podoba záchranné služby, tak jak ji známe dnes, vznikla v 70. letech minulého století. S rozvojem anesteziologie a resuscitace se začala aplikovat koncepce přesunu urgentní péče do terénu, „za pacientem“. V roce 1974 tak vznikly výjezdové skupiny, které spadaly pod působnost Ministerstva zdravotnictví.

V 90. letech došlo k osamostatnění záchranné služby od nemocnic a byla zřízena tzv. Okresní střediska ZS. Od roku 1998 se mohou lékaři specializovat na samostatný obor „Urgentní medicína“.

V roce 2003 bylo rozhodnuto, že veškerá Okresní střediska ZS přejdou pod působnost krajů.²⁹ Bylo zřízeno celkem čtrnáct krajských záchranných služeb s oficiálním názvem „Zdravotnická záchranná služba“. Tato organizace spadá pod Ministerstvo zdravotnictví a legislativně se opírá o zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

Každý kraj má zřízené své operační středisko, kde operátoři zajišťují příjem podnětů z tísňové linky 155, která byla zavedena již v 70. letech minulého století.³⁰

2.4.1. Letecká záchranná služba

Po mezinárodním kongresu AIRMED, který proběhl v roce 1985 v Curychu, se realizoval za účasti specialistů v oblastech letectví, horské a zdravotnické služby Československé republiky projekt, který vedl v roce 1987 ke vzniku prvního stanoviště letecké záchranné služby. Provoz byl zahájen 1. dubna v Praze

²⁹ VETEŠNÍK, Jakub. *Z historie záchranných služeb* [online]. Olomouc, 40 [cit. 2024-01-26]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/117410924-Z-historie-zachrannych-sluzeb.html>.

³⁰ ZACHRANNASLUZBA.CZ. *Systém zdravotnické záchranné služby v ČR* [online]. [cit. 2024-01-26]. Dostupné z: <https://zachrannasluzba.cz/system-zzs-v-cr/>.

a vrtulníky dostaly volací název Kryštof. Podle pořadí jejich vzniku i jednotlivá čísla, takže v Praze nalezneme Kryštof 1. Postupně došlo v letech 1988 a 1989 na území tehdejší ČSSR ke vzniku dalších leteckých základen, a to v Banské Bystrici, Popradu, Brně a Ostravě. Po roce 1990, již na území dvou samostatných republik, přibyly stanoviště následující: Hradec Králové, Planá u Mariánských lázní, Košice, Olomouc, Nové Zámky, Bratislava, Jihlava, České Budějovice, Žilina, Ústí nad Labem, Trenčín, Havlíčkův Brod a Liberec. S několika drobnými změnami jsou stanoviště stále činná. Momentálně se na území ČR nachází celkem deset aktivních stanic, a to konkrétně v Praze, Hradci Králové, Liberci, Ústí nad Labem, Plzni – Líní, Brně, Bechyni, Jihlavě, Olomouci a Ostravě.

LZS v současné době disponuje dvěma typy vrtulníků – PZL W3A Sokol, který vlastní Armáda České republiky a Airbus Helicopter EC – 135, kterými v různých obměnách disponují ostatní.

Složení posádky vrtulníku závisí na tom, kdo je jeho provozovatelem. Pokud se jedná o Leteckou službu Policie České republiky, tak je zde lékař, záchranář a dva piloti. Armádní vrtulník má složení posádky stejné, pouze doplněné o jednoho dalšího člena, a tím je palubní technik. Pokud je provozovatel vrtulníku nestátní, tak se na palubě nachází dva až tři členové – pilot, záchranář/technik, a výjimečně lékař.

V porovnání s Leteckou záchrannou službou v ostatních evropských státech, konkrétně s polskou, německou, maďarskou, francouzskou a LS ve Velké Británii, je ta česká na velmi dobré úrovni. Z dostupných dat vyplývá, že máme jednu základnu LZS na 7,6 tis. kilometrů čtverečních. V ostatních zemích se pohybují v rozmezí 6,39 – 14,23 tis. km².³¹

³¹ ZACHRANNASLUZBA.CZ. *Letecká záchranná služba v ČR* [online]. 2021 [cit. 2024-01-27]. Dostupné z: <https://zachrannasluzba.cz/letecka-zachranna-sluzba/>.

3 Ostatní složky integrovaného záchranného systému

Ostatní složky IZS jsou také nedílnou součástí celého systému. Rozumíme tím takové, které poskytují pomoc na vyžádání dle § 4 zákona o IZS. Legislativně sem spadají:

- 1) vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil jako je například Armáda ČR
- 2) ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory jsou například Celní správa ČR, Vězeňská služba ČR a obecní policie (Ize ji sem přesto zařadit, i když podle zákona 361/2003 Sb. se nejedná o bezpečnostní sbor)
- 3) ostatní záchranné sbory jsou například Horská služba, Vodní záchranná služba, Svaz záchranných brigád kynologů ČR
- 4) orgány ochrany veřejného zdraví jsou Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice a ministerstva životního prostředí, dopravy, průmyslu a obchodu, pro místní rozvoj a krajské úřady
- 5) havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby mohou být například havarijní a poruchové služby v plynárenství, energetice a další komunální a technické služby
- 6) zařízení civilní ochrany, které poskytují ochranu obyvatelstva
- 7) neziskové organizace a sdružení občanů, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím mezi které spadá například Český červený kříž, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska³²

Z názvu již vyplývá, že ostatní složky jsou využívány pouze při řešení mimořádných událostí a v době vyhlášení krizového stavu. Například povodních v roce 2013 byla na pomoc při řešení krizového stavu přivolána Armáda ČR, neziskové organizace a sdružení občanů, vodohospodářská a hydrometeorologická instituce, ostatní bezpečnostní sbory a také ostatní záchranné sbory. Respektive došlo k aktivování všech složek IZS, které mohly nějakou měrou přispět k odstranění následků a minimalizování škody na životech a majetku.

³²KROUPA, Miroslav a ŘÍHA, Milan. *Integrovaný záchranný systém*. 4., aktualiz. vyd. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. Praha: Armex, 2011. ISBN 9788087451014, str. 80-87.

4 Systém psychologické pomoci u IZS

Systém psychologické pomoci je jednou z nejdůležitějších součástí integrovaného záchranného systému. Poskytuje odbornou podporu nejen příslušníkům záchranných složek a civilním zaměstnancům, ale i osobám, které byly zasaženy traumatickou událostí nebo mimořádnou situací jakéhokoliv typu. Pro lepší koordinace na místě zásahu došlo k vyhotovení typových činností postupu složek IZS při záchranných a likvidačních pracích. Jsou zaměřeny na daný druh a konkrétní specifika mimořádné události. Typové činnosti se vydávají a pravidelně aktualizují dle potřeb generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Systém poskytování psychologické pomoci je například zmíněn v systému typové činnosti o demonstrování úmyslu vraždy (02/IZS), dopravní nehodě (08/IZS), při poskytování psychosociální pomoci (12/IZS), amok neboli útok aktivního střelce (14/IZS).

V následujících kapitolách si toto přiblížíme u jednotlivých základních složek IZS. Jejich činnost v tomto odvětví je velmi podobná, avšak má i svá specifická kritéria požadovaná danou strukturou v konkrétní oblasti.

4.1. Policie ČR

Tento bezpečnostní ozbrojený sbor se jako jeden z mála podílí na ochraně státu, odhalování, objasňování protiprávní činnosti a dalších úkolů, které spadají pod působnost výše uvedeného resortu. Práce policistů je psychicky náročná a může mít negativní vliv na jejich duševní zdraví. Policisté jsou pro výkon svého povolání řádně vycvičeni a vyškoleni, ale vlivem stresujícího prostředí a traumatické události může dojít k prolomení jejich psychické stability a narušení běžného fungování. Nemusí se vždy jednat pouze o negativní elementy spojené s prací, ale i osobním životem a postupným hromaděním mentální zátěže. Na základě těchto zjištěných informací a stupňující se intenzitě psychického zatížení vznikl systém psychologické podpory u PČR. Není zde pomýšleno pouze na příslušníky, ale i civilní zaměstnance a rodinné členy bezpečnostního sboru. Také je zde ukotvena pomoc obětem trestného činu nebo obětem zasažených mimořádnou událostí. Všechny tyto služby jsou poskytovány bezplatně.

Nárok na poskytnutí psychologické péče vzniká na základě zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. V tomto zákoně najdeme upravený právní rámec fyzických osob vykonávající službu u bezpečnostního sboru, jejich odměňování a řízení ve věcech služebního poměru a dalších organizačních věcí týkající se služby.

Psychologická služba se u PČR řídí závazným pokynem policejního prezidenta č. 231/2016 o psychologických službách (ZPPP), který byl za tímto účelem vyhotoven. Uvedením výše uvedeného ZPPP došlo ke zrušení předchozích interních aktů upravujících tuto problematiku, a to například závazného pokynu policejního prezidenta č. 209/2006 o zajišťování osobnostní způsobilosti a poskytování psychologické péče v Policii ČR. Rovněž byl zrušen závazný pokyn policejního prezidenta č. 21/2009, o posttraumatické intervenční péči a anonymní telefonní lince pomoci v krizi a závazného pokynu policejního prezidenta č. 97/2010, o systému psychologické pomoci obětem trestné činnosti a obětem mimořádných událostí. Osvědčení, které obdrželi členové již zaniklých posttraumatických týmů jsou platná pro výkon činnosti v systému kolegiální podpory.³³

Systém psychologické péče u Policie ČR můžeme rozdělit do několika částí, které můžeme využít dle různých potřeb samostatně nebo ve vzájemné návaznosti. Jedná se o:

1. činnost policejních psychologů,
2. systém krizové intervence,
3. systém kolegiální podpory,
4. a anonymní telefonní linku pomoci v krizi

Psychologická pomoc se řídí základními etickými zásadami. Jedná se o princip diskrétnosti, což znamená, že policejní psychologové, krizoví interventi a další poskytovatelé jsou vázáni mlčenlivostí o skutečnostech, které se při vzájemné interakci dozvědí. Rovněž se při poskytování kolegiální podpory

³³ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 27 a čl. 28.

nebo při osobním sezení s psychologem řídí principem anonymity. O všem, co se poskytoval péče dozví, je vázán mlčenlivostí. Vše se řídí principem dobrovolnosti, nikdo nesmí být k využití nabízené pomoci nucen.

Poznatky získané při psychologické pomoci nemohou být využity k provádění vnitřní kontroly, inspekčního šetření nebo přezkoumání osobností způsobilosti příslušníka bezpečnostního sboru a následného propuštění. Většina policistů žije ve stále zažitých domněnkách a bojí se požádat o pomoc při psychických potížích, i když jsou dodržovány všechny výše uvedené principy.³⁴

4.1.1. Služby policejních psychologů

Policejním psychologem je příslušník policie nebo zaměstnanec policie, který úspěšně absolvoval jednooborové magisterské studium v oboru psychologie a je zařazen na konkrétním služebním nebo pracovním místě. Většina příslušníků se mylně domnívá, že jejich činnost je omezena právě na výběr nových uchazečů, ale není tomu tak. Jejich činnost se skládá zejména z personálního výběru, poskytování psychologické péče policistům a zaměstnancům, psychologické asistence při výkonu policejních činností. Dále se podílí na zajištění systému zřízených k rozšíření psychické podpory. Psycholog musí dle ZPPP č. 231/2016 prohlubovat svoji odbornost a kvalifikaci účastí například na vzdělávacích programech pořádaných oddělení vedoucího psychologa, odborných stážích na jiných pracovištích, popřípadě v útvech policie se zaměřením k činnosti psychologa. Také se účastní psychoterapeutického výcviku a odborných seminářích a kurzech.³⁵

Personální výběr:

Podstatnou část činnosti psychologa Policie ČR tvoří personální výběr nových uchazečů do služebního poměru. Personálním výběrem dle ZPPP č. 231/2016 rozumíme psychodiagnostické posouzení posuzované osoby pomocí psychodiagnostických metod, které je tvořeno pozorováním a rozhovorem s uchazečem, anamnestickým vyšetřením a použitím psychologických testových

³⁴ VYMĚTAL, Štěpán, et. al. Možnosti psychologické podpory v Policii ČR. Praha: THEMIS, nakladatelství Tiskárny MV, p.o., 2010. ISBN 978-80-7312-065-8, str. 15-16.

³⁵ Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 4 a čl. 5.

metod. Popisování posuzované osoby před komisí v rámci probíhajícího výběrového řízení a účast ve výběrových komisích a posuzování metodou Assessment Centre, pokud jí je psycholog vyškolen. Tato metoda zahrnuje sérii skupinových aktivit, kolektivní práci a individuální úkoly, kde se na základě zjištěných skutečností určuje vhodnost kandidátů na danou pozici.³⁶ Výsledkem psychologického vyšetření je zjištění, zda uchazeč dosáhl osobní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby u policie, popřípadě osobnostní způsobilost zjišťované v přezkumném řízení. Dále se posuzuje vhodnost a vzájemné srovnání posuzovaných osob v rámci výběrového řízení nebo výběru policisty do zahraniční mírové operace.

Jak je již známo, policejní psycholog zajišťuje vstupní vyšetření nových uchazečů pro výkon služby u bezpečnostního sboru. Jeho úkolem je vybrat také lidi, kteří splňují pevně nastavená kritéria.³⁷

Policejní psychologové ve velké míře podíleli na vzniku posttraumatické intervenční péče (dnes systémy zřízené k rozšíření psychické podpory) a anonymní telefonní linky pomoci v krizi. Jsou jejich členy a podílejí se na vzájemné spolupráci všech tří složek. Mimo jiné také nabízí konzultační a poradenskou činnost, supervizi, krizovou intervenci a popřípadě psychoterapii. Policejní psychologové jsou vázáni etickým kodexem, kdy se při své práci řídí principem mlčenlivosti, diskrétnosti a anonymity.³⁸

Psychologická péče policistům a zaměstnancům:

Jednou z dalších činností policejního psychologa je i tzv. psychologická péče. Ta je směřována k policistům a zaměstnancům Policie České republiky. Cílem je zajištění jejich psychické stability, rozvoj schopností a zkvalitnění práce v kolektivu. Pouze ve výjimečných případech je možné poskytnout péči i rodinným příslušníkům a blízkým osobám těchto policistů nebo zaměstnanců, zejména pokud je pozitivně ovlivněna psychická stabilita příslušníka nebo zaměstnance

³⁶ WELCOME TO THE JUNGLE. *Assessment centrum: Co to je a jak se na něj připravit?* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.welcometothejungle.com/cs/articles/assessment-centrum>.

³⁷ Pokyn policejní prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 6

³⁸ VYMĚTAL, Štěpán, et. al. Možnosti psychologické podpory v Policii ČR. Praha: THEMIS, nakladatelství Tiskárny MV, p.o., 2010. ISBN 978-80-7312-065-8, str. 55.

policie. Psychologická péče probíhá diskrétně a na základě dobrovolnosti. Nedochází ke zpracování a uchování osobních údajů o příjemci. Psycholog poskytuje zejména:

- **konzultační a poradenskou činnost** zaměřenou na poskytování krátkodobé podpory v těžkých životních situacích a při řešení různých akutních problémů
- **psychoterapii**, zde dochází k použití psychoterapeutických postupů k řešení duševních potíží a problémů z běžného života
- **krizovou intervenci**, kterou dochází k redukci nepříznivých psychických následků vyvolaných traumatizující událostí a obnovením běžné psychické rovnováhy příjemce za pomoci krátkodobé specializované pomoci
- **supervizi**, kde se psycholog zaměřuje na profesní a osobní růst policisty nebo zaměstnance police, zlepšení jeho dovedností a připravenosti pro zvládání náročných situací, rozvoj sebereflexe, schopností zvládnutí stresu, motivace k výkonu další činnosti, a hlavně jako prevenci syndromu vyhoření
- **vzdělávací činnosti**, které jsou zaměřeny na získávání dovedností ke zvládnutí zátěžové situace
- **činnosti ke zkvalitňování týmové spolupráce a budování týmu**, může se jednat například o zajišťování a posilování kvalitní atmosféry na pracovišti, popřípadě ve skupině³⁹

4.1.2. Systém krizové intervence

Systém krizové intervence je nástroj zřízený k rozšíření psychologické podpory v rámci Policie ČR, podobně jako systém kolegiální podpory. Jeho náplní je poskytování krizové intervence osobám zasažených traumatizující událostí pomocí krizových interventů. Jedná se o policisty nebo zaměstnance Police ČR, kteří jsou řádně vyškoleni a na návrh koordinátora systému krizové intervence do této funkce jmenováni ředitelem krajského ředitelství policie. Krizovým interventem může být také psycholog ve služebním poměru zařazený v oddělení

³⁹ Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 15

psychologických služeb personálního odboru krajského ředitelství. Popřípadě může být i nezařazený na výše uvedeném oddělení, pokud mu to plnění jeho služebních povinností dovoluje a nejsou zde překážky.

Příjemcem krizové intervence je:

- **Policista nebo zaměstnanec policie**, který prožil nebo prožívá traumatizující událost. Může se jednat o zákroky spojené s použitím střelné zbraně, pronásledováním nebezpečného pachatele, zákrok proti agresivnímu jedinci nebo skupině, zranění policisty nebo jakákoliv náročná situace na psychiku jedince. Mimo zákroky je traumatizující událostí i smrt nebo zranění kolegy nebo blízké osoby, pohled na usmrcení osob a jejich těžká zranění při vážných dopravních nehodách, průmyslových haváriích nebo hromadných neštěstích.
- **Osoba zasažená trestným činem**; zejména se jedná o oběti násilného trestného činu nebo pozůstalé po obětech těchto trestných činů s následkem smrti, zvláště zranitelné oběti a osoby traumatizované trestným činem (svědci).
- **Pro oběti mimořádných událostí**; zejména se jedná o oběti krizových situacích, dopravních nehod spojených s těžkou újmou na zdraví nebo pro pozůstalé po obětech dopravních nehod a dalším osobám, zvláště traumatizovaným mimořádnou událostí.
- **Pro rodinné příslušníky pohřešované osoby**, zejména dítě v ohrožení.
- **Pro osoby, kterým je poskytována krátkodobá ochrana.**

Cílem celého systému je prevence rozvoje psychických potíží spojených s prožitím traumatizující události a zabránění vzniku psychické újmy způsobené trestným činem nebo mimořádnou událostí.⁴⁰

Nedílnou součástí celého systému včetně krizových interventů je i koordinátor systému krizové intervence. Tím je psycholog jmenovaný ředitelem krajského ředitelství, který organizačně zajišťuje činnost. Dále předkládá návrhy na jmenování nových krizových interventů do týmu a vede jejich seznam

⁴⁰ Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 22 a čl. 23.

s evidencí vykonané činnosti. Zajišťuje spolupráci s integrovanými operačními středisky, dalším organizačními články krajských ředitelství. Provádí součinnost s psychology, složkami IZS a mimorezortními organizacemi. Organizačně zabezpečuje pravidelné školení a vzdělávání poskytovatelů podpory.

Lektorem je zpravidla psycholog, který absolvoval školení zajišťované oddělením vedoucího psychologa a akreditovaný výcvik v krizové intervenci u k tomu oprávněné externí organizace. Mezi jeho hlavní úkoly patří školení, průběžné vzdělávání krizových interventů a poskytování jim psychologické podpory formou supervize.⁴¹

Krizová intervence je poskytována v nepřetržitém režimu, kdy v běžné pracovní době je vykonávána psychologem daného krajského ředitelství a mimo ni je zajišťována krizovými interventy zařazenými ve služební pohotovosti. Na místo je zpravidla přivolán cestou operačního důstojníka integrovaného operačního střediska krajského ředitelství policie. Po poskytnuté pomoci nahlásí na podpůrné lince informace o poskytnuté krizové intervenci bez uvedení osobních údajů, popřípadě udělení souhlasu příjemce s jejich předáním mimorezortní organizaci nebo další provedená opatření. Krizovou intervenci policistům a zaměstnancům útvaru policie s celostátní působností a Policejních prezidia ČR poskytují zpravidla příslušní psychologové útvaru policie, popřípadě oddělení vedoucího psychologa.⁴²

4.1.3. Systém kolegiální podpory

Závazným pokynem policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách dochází ke vzniku systémů zřízených k rozšíření psychické podpory. Jedná se o systém kolegiální podpory a systém krizové intervence. Systémem kolegiální podpory v Policii ČR rozumíme poskytování psychické podpory policistům a zaměstnancům policie, popřípadě jejich blízkým, kteří se nachází v komplikované a psychicky náročné životní situaci. Poskytovatelé kolegiální podpory jsou tzv. peery. Jejich činnost spočívá v nabídce rozhovorů, sdílení pocitů

⁴¹ Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 24.

⁴² Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 25.

a problémů s příjemcem nebo vzniklého problému, navrhují konkrétní pomoci a poskytují informace na odborníky dle potřeb řešeného problému. Hlavním cílem celého systému je předcházení rozvoji psychických obtíží u policistů a zaměstnanců policie a rozšíření psychické podpory v rámci celého bezpečnostního sboru policie.

Peer je řádně vyškolený policista nebo zaměstnanec policie, který je jmenován krajským ředitelem na návrh koordinátora systému kolegiální podpory. Svoji činnost vykonávají zcela dobrovolně bez možnosti finanční náhrady. Kolegiální podporu poskytuje na žádost příjemce nebo ji nabídne na základě svého vlastního uvážení či žádost nadřízeného nebo jiných osob. Za poskytovanou činnost nesmí být v žádném případě zvýhodňován ve výkonu povolání. Ve své činnosti musí být nezávislý a o skutečnostech, o kterých se v rámci poskytování kolegiální podpory dozví, musí zachovávat mlčenlivost. Nedílnou součástí je také vzdělávání a osobní rozvoj formou účastí na odborných přípravách organizovaných koordinátory a lektory systému kolegiální podpory.⁴³

Chod celého systému je řízen v krajských ředitelstvích policie a podle potřeby je zřizován i v útvech s celostátní působností. Koordinátorem systému kolegiální podpory je psycholog jmenovaný ředitelem krajského ředitelství policie. Koordinátor předkládá návrhy na jmenování nových poskytovatelů kolegiální podpory, vede jejich seznam a provádí evidenci s následným vyhodnocením vykonané činnosti. Také zajišťuje spolupráci a součinnost s jednotlivými poskytovateli kolegiální podpory, psychology a týmy posttraumatické péče Hasičského záchranného sboru ČR s psychologickým pracovištěm Ministerstva vnitra a dalšími mimorezortními pracovišti či organizacemi. Dalším důležitým úkolem je propagace nabízených služeb a organizačně zabezpečuje školení a jiné vzdělávání poskytovatelům podpory.⁴⁴

⁴³ Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 18 a čl. 19.

⁴⁴ Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 20 a čl. 21.

4.1.4. Anonymní telefonní linka pomoci v krizi

Jedná se o jednu z dalších forem poskytování psychologické pomoci zaměstnancům a příslušníkům. Anonymní telefonní linka pomoci v krizi vznikla v roce 2002 a její provoz byl oficiálně zahájen 14.11.2002. Linka je k dispozici nepřetržitě po celý rok v jakoukoliv denní dobu na telefonním čísle 974834688. Zde se mohou obrátit s žádostí o pomoc jak příslušníci, tak zaměstnanci Policie ČR a zaměstnanci Ministerstva vnitra. Dále je linka také určena Hasičskému záchrannému sboru České republiky, Vězeňské službě České republiky, Celní správě České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů a jako poslední, Armádě České republiky. Psychologickou pomoc mohou taktéž využít rodinní příslušníci. V případě potřeby se může na tuto linku v případě mimořádné události obracet i široká veřejnost.⁴⁵

Jedním z hlavních důvodů vzniku byl narůstající počet náročných služebních zákroků a výskyt sebevražedného jednání v řadách policistů. Potřeba této služby byla ověřena výzkumem probíhajícím na Policejní akademii ČR, která je zaměřena na vysokoškolské vzdělávání právě příslušníků PČR a dalších bezpečnostních sborů. Výsledkem výzkumu bylo zjištěno, že téměř každý z nich prožil traumatizující událost, která jakýmkoliv způsobem ovlivnila jeho život. Může se jednat o krátkodobé nebo trvalé ovlivnění běžného způsobu života.

Nepřetržitý provoz linky je zajištěn vyškolenými odborníky, kteří absolvovali výcvik v telefonické krizové intervenci. Tým tvoří stálí pracovníci a externisti. Ve skupině se nachází například bývalí policisté z přímého výkonu služby, policejní psychologové a sociální pracovníci. Policisté a zaměstnanci také zajišťují internetové psychologické poradenství (e-mail: pomoc.ski@pcr.cz) a pomoc za využití komunikačního programu Skype (jméno: linkapomoci).⁴⁶

Mezi hlavní úkoly linky patří poskytování pomoci v situacích akutního či dlouhodobého stavu psychické nouze. Předávání kontaktů na odborná pracoviště a organizace poskytující psychologické, sociální nebo právní služby.

⁴⁵ Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 15.

⁴⁶ VYMĚTAL, Štěpán, et. al. Možnosti psychologické podpory v Policii ČR. Praha: THEMIS, nakladatelství Tiskárny MV, p.o., 2010. ISBN 978-80-7312-065-8, str. 15-17.

Poskytování informací o vhodných postupech při řešení konkrétního problému. Jako poslední hlavní úkol je preventivně působit vůči sebepoškozujícím či okolí poškozujícího jednání, které by mohlo vzniknout v důsledku obtížně řešitelných životních situací.

Hovory nejsou nahrávány ani jiným způsobem zaznamenávány. Volající se nemusí představit a jeho číslo se na telefonní lince nezobrazí. Pracovníci jsou vázáni mlčenlivostí. Po skončení hovoru se pouze zaznamenají základní údaje, a to délka hovoru, stručný obsah a popis poskytnuté intervenční péče. Každý rok se o činnosti linky zpracovává výroční zpráva, která je dostupná i veřejnosti na internetu.⁴⁷

4.2. Hasičský záchranný sbor ČR

System psychologické podpory u HZS ČR vznikl na základě zjištěných poznatků o psychické náročnosti profese a extrémní fyzické zátěži, se kterou se jednotky setkávají. Většina nezainteresovaných osob si nedokáže vůbec představit míru fyzické námahy a psychického vypětí příslušníků IZS a také osob, které jsou zasaženy danou mimořádnou událostí nebo krizovou situací. Již v roce 2002 došlo ke schválení koncepce psychologické služby Hasičského záchranného sboru ČR, a to pokynem generálního ředitele a náměstka ministra vnitra o zavedení krajských psychologických pracovišť. Dne 01.01.2003 na základě schválené koncepce došlo k oficiálnímu zřízení psychologické služby u HZS ČR. Výše uvedená koncepce vychází ze zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a dále z vyhlášky č. 487/2004 Sb., o osobní způsobilosti. Psychologická pracoviště jsou zřízena v každém krajském ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR a na Generálním ředitelství sboru.⁴⁸ Na internetových stránkách HZS ČR nalezneme kontakty na psychology a asistenty psychologů MV-generálního ředitelství HZS ČR a psychology Hasičského záchranného sboru krajů.

⁴⁷ Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění, čl. 16

⁴⁸ HZS ČR. *Deset let psychologické služby HZS ČR* [online]. 2014 [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: file:///C:/Users/veron/OneDrive/Plocha/10_let_psych._slu%C5%BEby_HZS_%C4%8CR.pdf.

V současné době je platný pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 43/2014, o psychologické službě Hasičského záchranného sboru ČR. Dochází v něm ke sjednocení postupu při zjišťování osobnostní způsobilosti uchazeče pro předpokládaný výkon služby a přijetí do služebního poměru. Dále jsou zde pokyny pro zajištění poskytnutí posttraumatické péče příslušníkům a občanským zaměstnancům, kteří spadají pod tento sbor a prožili si traumatizující událost, která souvisela s plněním jejich služebních nebo pracovních úkolů. Stanovuje postup při psychosociální pomoci osobám zasaženým mimořádnou událostí. Za tímto účelem došlo k vypracování typové činnosti složek IZS při poskytování psychosociální pomoci pod číslem STČ 12/IZS. Zde je stanoven postup a využití intervenční péče na místě zásahu a společná koordinace při poskytování potřebné psychologické péče. V pokynu jsou vymezeny následující pojmy související s psychologickou službou.

Vymezení pojmů:

- **traumatizující událostí** se rozumí zátěžová situace, která může negativně ovlivnit výkon služby příslušníka nebo občanského zaměstnance HZS ČR
- **posttraumatickou péčí příslušníkům a zaměstnancům** se rozumí krizová intervence, kolegiální psychická pomoc a následná péče
- **krizovou intervencí** se jedná o soubor odborných postupů vedoucí k překonání traumatizující události příslušníka nebo zaměstnance
- **kolegiální psychickou pomocí** rozumíme soubor laických postupů vedoucích k zmírnění následků traumatizující události
- **následná péče** je nezbytné opatření k překonání dopadů traumatizující události nastavená psychologem po krizové intervenci
- **týmem posttraumatické péče (TPP)** je skupina odborně připravených příslušníků nebo zaměstnanců neboli členů TPP, doplňovaná v případě potřeby o externí členy (např. zdravotník, duchovní), poskytují kolegiální psychickou pomoc
- **koordinátorem TPP** je odborně vyškolený příslušník, zpravidla psychologa, který řídí činnost TPP
- **členem TPP** může být příslušník nebo zaměstnanec ustanovený v souladu se systematizací služebních míst nebo platnými právními předpisy

na jakémkoli služebním nebo pracovním místě, který primárně vykonává činnost vyplývající z jeho služebního nebo pracovního zařazení, dobrovolně projevil zájem o činnost TPP a absolvoval příslušnou odbornou přípravu⁴⁹

Činnost psychologické služby u HZS se dělí na tři základní pilíře, a to:

1. poskytování posttraumatické péče hasičům a jejich rodinám
2. zajišťování podkladů pro personální práci a výkon služby
3. pomáhání lidem zasaženým mimořádnou událostí

Náplň psychologických pracovišť zřízených v jednotlivých krajích:

- preventivní psychologické služby hasičům, kteří se zúčastnili zvláště psychicky náročného zásahu, utrpěli zranění nebo selhali při zásahu, popřípadě způsobili dopravní nehodu
- odborná příprava příslušníků a členů jednotek PO k poskytování primární pomoci hasičům po traumatizujícím zážitku při zásahu a osobám zasažených MU na místě zásahu, jedná se tzv. první psychickou pomoc
- dále se podílejí na odborné přípravě příslušníků a zaměstnanců
- poskytují v adekvátním rozsahu poradenské služby příslušníkům a zaměstnancům
- psychologická vyšetření uchazečů o přijetí do služebního poměru nebo pracovního poměru
- psychodiagnostická vyšetření hasičů
- spolupracují při MU, které vyžadují psychologickou intervenci
- publikují v odborných časopisech, podle potřeby se zúčastňují odborných seminářů
- podílejí se na vytvoření, koordinaci a školení členů TPP

⁴⁹ Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky č. 43/2014, o psychologické službě HZS ČR, čl. 1.

- spolupracují s příslušníky úseku ochrany obyvatelstva a krizového řízení na součinnosti s neziskovými organizacemi při přípravě a plnění úkolů v oblasti nouzového přežití obyvatelstva⁵⁰

4.2.1. Poskytování posttraumatické péče hasičům a jejich rodinám

Jedná se o jeden ze tří pilířů psychologické podpory u HZS ČR. Členové TPP poskytují kolegiální psychologickou pomoc příslušníkům nebo zaměstnancům HZS ČR a jejich rodinám, kteří o to požádají. Cílem je minimalizovat následek traumatizující události a snížení mentálního vyčerpání z pracovního nasazení, redukce rizikovitosti odchodu ze zaměstnání a případných dalších negativních vlivů ohrožující řádný výkon povolání. Může se například jednat o zvýšenou konzumaci alkoholu, neadekvátní chování vůči kolektivu a zkratkovité jednání. Členem TPP se stává ten, kdo podá přihlášku ke členství koordinátorovi prostřednictvím svého vedoucího. Tato osoba vyjádří své stanovisko přijetí nebo odmítnutí uchazeče. Ten je vybírán koordinátorem formou strukturovaného rozhovoru a poté vybraní jedinci musí před zařazením do týmu TPP absolvovat odbornou přípravu. Koordinátora jmenuje ředitel HZS ČR. Mezi hlavní úkoly člena TPP patří poskytování psychosociální pomoci na místě zásahu. Jedná o tzv. první formu psychické pomoci, která je poskytována na základě výzvy velitele zásahu nebo jiného přímého nadřízeného.

V případě, že je podaná žádost o poskytnutí kolegiální psychické pomoci příslušníkem nebo zaměstnancem HZS ČR, uvědomí konkrétní člen TPP svého vedoucího příslušníka nebo vedoucího zaměstnance a ten jej uvolní k poskytnutí potřebné péče.⁵¹

Krizovou intervenci provádí, řídí a organizuje psycholog, a naopak kolegiální psychickou pomoc provádí člen TPP. Při zajišťování posttraumatické péče a psychosociální pomoci se členové TPP, koordinátoři a psychologové řídí

⁵⁰ Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky č. 43/2014, o psychologické službě HZS ČR, čl. 2, čl. 3.

⁵¹ Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky č. 43/2014, o psychologické službě HZS ČR, čl. 7 a čl. 8.

odbornými postupy, etickými zásadami a právními normami. Vždy zachovávají mlčenlivost o skutečnostech, které zjistili při poskytování své služby a chrání jeho anonymitu. O poskytnutí výše uvedené péče může požádat jak příslušník, tak zaměstnanec již během průběhu nebo až po ukončení traumatizující události. Žádost může podat prostřednictvím psychologa, člena TPP, koordinátora, velitele zásahu nebo operačního důstojníka, kteří jsou vázáni mlčenlivostí. Péče se přednostně poskytuje v době služby nebo v pracovní době. Týmy TPP pracují nezávisle, bezplatně a řídí se pravily vzájemné důvěry a anonymity.

Součástí systému je i Anonymní telefonní linka pomoci v krizi na kterou se mohou postižené osoby obracet.⁵²

Odborná příprava je rozdělena dle několika kritérií. Uchazeči o členství v TPP musí před zařazením do týmu absolvovat odbornou přípravu v podobě posttraumatické péče v rozsahu 40 hodin a první psychologickou pomoc v rozsahu minimálně 20 hodin. Vše probíhá dle schválených osnov. Zařazení členové týmu se musí pravidelně účastnit odborné přípravy organizované jejich koordinátorem pro danou oblast, popřípadě psychologem. Rozsah musí být minimálně 16 hodin v jednom kalendářním roce. Dále také průběžně zvyšují svoji odbornost samostudiem a formou účasti na konferencích, seminářích nebo pracovních setkáních.⁵³

4.2.2. Zajišťování podkladů pro personální práci a výkon služby

Dochází zde k zajišťování osobní způsobilosti uchazeče nebo příslušníka psychologem na základě žádosti podané služebním funkcionářem. Využívají se akreditovaná pracoviště HZS ČR s laboratoří. Cílem vyšetření je zjistit, zda je komplexní osobnost zkoumaného subjektu v souladu se stanovenými kritérii pro přijetí do služebního poměru nebo pro výkon konkrétní funkce u HZS ČR. Vyšetření je povinen se uchazeč podrobit na základě zákona 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Za tímto účelem je vydána

⁵²Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky č. 43/2014, o psychologické službě HZS ČR, čl. 10.

⁵³ Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky č. 43/2014, o psychologické službě HZS ČR, čl. 14.

metodická příručka psychologickým pracovištěm. Sdělovat výsledky uchazeči je oprávněn pouze ten, kdo vyšetření prováděl.⁵⁴

4.2.3. Pomoc osobám zasažených mimořádnou událostí

Tato psychosociální pomoc se poskytuje osobám postižených mimořádnou událostí na místě zásahu, a to zejména s pomocí využití členů TPP, psychologa nebo na základě spolupráce s jinými složkami IZS. Pokud na místě zákroku není žádný člen HZS s potřebným školením a zaměřením, velitel si na místo v případě naléhavé situace a potřebou poskytnout psychosociální pomoc přivolá kompetentní osoby. Přejížděním místem, kam může být intervent zavolán, je třeba místo evakuace. Při poskytování pomoci, například u hromadných dopravních nehod, mohou tito proškolení pracovníci předávat i pomůcky pro snížení stresu, zejména u dětí je to například Dráček Záchranáček nebo jiná hračka určená k tomuto účelu. K poskytování psychosociální péče zasaženým osobám mimořádnou událostí se může využívat i spolupráce s nevládními neziskovými organizacemi. Jedná se například o mezinárodní humanitární organizaci ADRA, zabývající se pomoci lidem v nouzi.

V širším slova smyslu zde dochází k poskytování psychologické pomoci obětem mimořádných událostí, katastrof a krizových stavů s negativním vlivem na jejich psychické zdraví.⁵⁵

Statistická ročenka HZS ČR:

Statistická ročenka Ministerstva vnitra – generální ředitelství HZS ČR z roku 2022 nám pomůže přiblížit činnosti v oblasti psychologických služeb a využití během vyhodnoceného roku. Zde můžeme zjistit, že členové TPP v roce 2022 poskytli v rámci kolegiální podpory 260 intervencí a v případě poskytnutí psychosociální pomoci zasažených osob u mimořádných událostí 765 intervencí. Dále bylo provedeno psychology 2 702 závěrů ze zjišťování osobní způsobilosti. Jednalo se o zjišťování osobní způsobilosti na služební místo a konkrétní funkci

⁵⁴ Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky č. 43/2014, o psychologické službě HZS ČR, čl. 4.

⁵⁵ Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky č. 43/2014, o psychologické službě HZS ČR, čl. 11.

(řidič vozidla s právem přednosti jízdy, vedoucí funkce). Do celkového počtu jsou zahrnuta i přezkumná řízení příslušníků.⁵⁶

4.3. Zdravotnická záchranná služba

Jak je již v předchozích kapitolách zmíněno, jedná se o základní složku IZS, která poskytuje odbornou a nedokladnou přednemocniční péči až do předání postiženého na ošetření. Práce zdravotních záchranářů je mnohdy velmi náročná a díky tomu vznikla myšlenka o nutnosti zajištění jejich psychické pohody. Oproti uniformovaným složkám došlo k rozvoji v nedávné době. Začátkem roku 2009 byl vydán pokyn k založení odborné pracovní skupiny pod záštitou Ministerstva zdravotnictví a jejím cílem bylo vytvoření a následná koordinace systému psychické podpory pro potřeby poskytovatelů zdravotních služeb. V roce 2009 taktéž došlo za účelem budování systému k úzké spolupráci s Národním centrem ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCO, NZO) v Brně. Zde se vytvořil certifikovaný kurz pod názvem „Peer program péče a podpory zdravotnických pracovníků. Strategie zvládnutí psychicky náročných situací.“ Výcvik je ukončen kolokviem a má platnost pro celé území ČR. V roce 2010 byl Systém psychosociální intervenční služby (dále jako SPIS) oficiálně zřízen podpisem ministra zdravotnictví a v roce 2011 k zakotvení psychosociálních služeb v zákoně č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. Postupem času docházelo k vývoji a rozšiřování o podporu SPIS do nemocnic a jejího personálu. Dalším významným datem je rok 2014, kdy se činnost rozšířila o další směr, a to první psychickou pomoc. Jedná se o poskytování pomoci osobám, které se nacházejí v náročné situaci, například o pozůstalé, kterým umírá nebo zemřela osoba blízká. Tento systém významně přispívá ke zvládnutí negativní události a působí preventivně proti zdravotním obtížím spojených s psychikou osoby. V posledních několika letech jsou peeri přítomni v rámci prestižního mezinárodního metodického zaměstnání záchranných služeb pod názvem „Rallye

⁵⁶ MV-GŘ HZS ČR. *Statistická ročenka Hasičského záchranného sboru ČR 2022* [PDF]. Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o, Bartůňkova 1159/4, 149 01 Praha 4, 2023. Dostupné také z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasickeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>, str. 58.

Rejvív“, kde se aktivně na cvičení účastní.⁵⁷ Nárok na psychosociální podporu mají zaměstnanci zdravotnických zařízení na základě zákoníku práce, jelikož zaměstnavatel je povinen zajistit svým zaměstnancům bezpečnost a ochranu života a zdraví, které je spojeno s výkonem jejich zaměstnání.

Pro poskytování psychosociální podpory ve zdravotnictví bylo vydáno Ministerstvem zdravotnictví za podpory Společnosti urgentní medicíny a medicíny katastrof České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, z.s., Asociace zdravotnických záchranných služeb ČR, Asociace klinických psychologů ČR a Národního centra ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů metodické doporučení za účelem posílení personální a resortní stabilizace ve zdravotnictví. Poskytování podpory vychází z potřeb zdravotnických pracovníků zatížených psychicky náročnou zátěžovou situací. Působí zde také psycholog pracující ve zdravotnictví a registrovaný ve SPIS, přičemž se jedná o dobrovolné registrování přes krajského koordinátora systému.⁵⁸

Vymezení základních pojmů spojených s touto problematikou:

- a) Akutní stresová situace** – jedná se o přirozenou reakci organismu na stav ohrožení. U jedinců vzniká bez jakékoliv zjevné psychické poruchy a v převážné většině spontánně odezní.
- b) Critical Incident Stress Management (CISM)** – je to soubor opatření, který se týká řízení a zvládnání stresu před, při a po událostech psychicky náročného charakteru. Mezi opatření před událostí řadíme školení, vzdělávání a nácvik. Při událostech se jedná o první psychickou a psychosociální pomoc na místě události. Opatření po skončení události jsou spojená s vyrovnáním se s následky.
- c) Nadlimitně psychicky zátěžová situace** – vniká při události, která přenáší intenzivní podněty působící na jedince. Obvykle je spojována

⁵⁷ SYSTÉM PSYCHOSOCIÁLNÍ INTERVENČNÍ SLUŽBY. *Vznik a vývoj systému* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://spis.cz/kdo-jsme/>.

⁵⁸ SYSTÉM PSYCHOSOCIÁLNÍ INTERVENČNÍ SLUŽBY. *METODICKÉ DOPORUČENÍ pro poskytování psychosociální podpory ve zdravotnictví* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://spis.cz/wp-content/uploads/2021/03/MD_SPIS.pdf, čl. 1.

s traumatickou zkušeností. Projevuje se negativně na lidské psychice v podobě psychických symptomů a poruch.

- d) Posttraumatická stresová porucha** – odezva na stresovou událost nebo situaci hrozivého, popřípadě katastrofálního rázu. Může vznikat opožděně po prodělané události. Mezi časté projevy symptomu patří ožívování traumatu ve vzpomínkách nebo snech, stálý pocit necitlivosti a emočního otupění, stranění se lidem, ztráta kladných emocí, vyhýbání se činností připomínající prožité trauma. První příznaky můžeme zpozorovat již po prodělání traumatu, nicméně mohou přetrvávat i několik měsíců.
- e) První psychická pomoc** – podpora poskytovaná osobám zasaženým nadlimitní zátěžovou situací. Je poskytována bezprostředně po jejím vzniku nebo s odstupem několika hodin či dnů. V případě potřeby navazují i další formy péče, a to psychosociální péče, krizová intervence, psychologická ambulantní péče nebo stacionární zvládnání traumatických zážitků.
- f) Sekundárně zasažený** – jedná se o osobu, která má primárně k zasaženému člověku emoční vazbu a došlo u ní k akutní reakci na stres. Není vyloučeno, že se může jednat o svědky tragické události, popřípadě nezraněné účastníky.
- g) Syndrom vyhoření** – je to stav emocionálního, psychického a fyzického vyčerpání, způsobené dlouhodobým působením nadlimitně stresujících situací. Nejvíce se vyskytuje především u složek pomáhající lidu.⁵⁹

Systém psychosociální intervenční služby můžeme rozdělit na:

1. podporu zdravotnických pracovníků
2. první psychickou pomoc sekundárně zasaženým

4.3.1. Podpora zdravotnických pracovníků

Jedná se o psychosociální podporu poskytovanou zdravotnickým pracovníkům vystavených nadlimitní zátěžové situaci, spojené nejčastěji

⁵⁹ SYSTÉM PSYCHOSOCIÁLNÍ INTERVENČNÍ SLUŽBY. *METODICKÉ DOPORUČENÍ pro poskytování psychosociální podpory ve zdravotnictví* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefndmkaj/https://spis.cz/wp-content/uploads/2021/03/MD_SPIS.pdf, čl. 2.

s výkonem povolání. Poskytována je vyškoleným pracovníkem, jako je peer nebo psycholog SPISu. Nejedná se o odbornou psychologickou péči, pouze o primární a sekundární prevenci před negativními vlivy. Příjemce podpory může být se souhlasem předán do odborné psychologické péče. Psychosociální podpora se poskytuje ve dvou formách, a to individuálně a skupinově. Individuální podpora se zaměřuje na zmírnění akutních obtíží způsobené tíživou životní situací formou aktivního naslouchání, poskytnutím emoční podpory, empatie a doporučení směrem k příjemci. Skupinová podpora je poskytována pomocí specifických metod pro podporu části nebo celého zasaženého týmu. Dochází zde k využívání tzv. debriefingu, který probíhá od druhého do čtvrtého týdne po události. Do dvou dnů od události je poskytován tzv. defusing. Demobilizace je prováděna bezprostředně po ukončení zásahu zdravotnického týmu. Podpora neprobíhá pouze přímým poskytováním psychosociální pomoci, ale i pomocí edukace. Vyškolení peeri provádí přednáškovou činnost a nácvik zaměřený na zvládnutí nadlimitně psychicky zátěžových situacích při výkonu jejich činnosti.

4.3.1.1. Poskytovatel psychosociální podpory – peer

Pro poskytování psychosociální podpory musí absolvovat zvláštní odbornou způsobilost v certifikovaném kurzu „Peer program péče a podpory zdravotnickým pracovníkem – strategie zvládnutí psychicky náročných situací“. SPIS uznává také výcvik v metodách Critical Incident Stress Management, který je organizovaný HZS ČR a ukončený nejpozději dne 31.12.2010. Povinností peera je se účastnit odborných aktivit zaměřených na poskytování psychosociální a peer podpory minimálně v rozsahu šesti hodin za kalendářní rok. Dále se pravidelně účastnit intervizních či supervizních setkání pro konkrétního peera nebo celý tým.

Jeho činností je pozorování změny vnějších projevů u kolegů po nadlimitně psychicky zátěžových situacích a může jej aktivně oslovit s nabídkou pomoci. Potenciální příjemce může přijmout nebo odmítnout nabízenou pomoc bez jakéhokoliv postihu. Taktéž může být osloven zasaženou osobou s žádostí o poskytnutí první psychické podpory spojené s profesní činností. Oslovit peera může také vedoucí pracovník s žádostí o poskytnutí první psychické pomoci

pro svého zaměstnance, popřípadě pomoc při organizování podpory.⁶⁰ Poskytovatel musí zachovat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své činnosti. Informace lze poskytnout pouze se souhlasem dotčené osoby. Místo a čas podpory si pracovník domlouvá s poskytovatelem individuálně. Financování je provedeno na základě dohody se zaměstnavatelem formou dohody o provedení práce (DPP).⁶¹

V metodickém doporučení najdeme taxativně vymezené typy nadlimitně psychicky zatěžujících událostí, při kterých může být poskytnuta zdravotnickému pracovníkovi peer podpora. Tyto události se poté dělí na mimořádné situace I. a mimořádné situace II., dle intenzity zasažení a potřebná opatření v rámci psychosociální podpory pro zasažené osoby. Konkrétně jsou stanoveny v příloze č. 3 metodického doporučení.

Jedná se například o:

- vážná poranění, onemocnění či smrt dítěte
- péče o extrémně nezralého novorozence
- úmrtí rodičky, porod mrtvého plodu
- vážné onemocnění, zranění či úmrtí kolegy
- hromadné neštěstí a tragická událost
- péče o kriticky nemocného pacienta
- neúspěšná resuscitace
- úmrtí pacienta během operace
- nehody s množstvím obětí
- úmrtí či vážné zranění kolegů nebo blízkých
- mobbing/bossing na pracovišti
- sebevražda pacienta nebo pokus o ní

⁶⁰ SYSTÉM PSYCHOSOCIÁLNÍ INTERVENČNÍ SLUŽBY. *METODICKÉ DOPORUČENÍ pro poskytování psychosociální podpory ve zdravotnictví* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://spis.cz/wp-content/uploads/2021/03/MD_SPIS.pdf, čl. 4 a čl. 5.

⁶¹ HUMPL, Lukáš a Vendula KOLÁŘOVÁ. SYSTÉM PSYCHOSOCIÁLNÍ INTERVENČNÍ SLUŽBY. *VZOROVÁ SMĚRNICE SPIS* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://spis.cz/wp-content/uploads/2021/03/VZOROVA-SMERNICE-SPIS.pdf.

- dopravní nehoda posádky ZZS
- zásah/ošetření u osoby blízké
- péče o agresivního pacienta a dlouhodobě nemocného pacienta
- napadení zdravotníka při výkonu práce, kontakt s pozůstalými
- událost s nadměrným zájmem médií
- profesní pochybení, selhání

4.3.2. První psychická pomoc sekundárně zasaženým

Jedná se o základní opatření poskytnuté zdravotnickým interventem pro zvládnutí akutní stresové reakce na traumatizující událost. Nejedná se o odbornou psychologickou péči, ale v případě potřeby je postiženému jedinci nabídnuta. Poskytovaná je na místě události, kde došlo ke vzniku akutní stresové reakce v souvislosti s poskytováním zdravotnických služeb člověku, ke kterému má sekundárně zasažený emoční vazbu. Jedná se například o příbuzné, pozůstalé po pacientovi nebo svědky tragické události, popřípadě nezraněné účastníky. Vedena je vyškoleným zdravotnickým interventem nebo psychologem.

4.3.2.1. Poskytovatel psychosociální intervenční podpory – intervent

Pro poskytování psychosociální intervenční podpory musí intervent absolvovat certifikovaný kurz „První psychická pomoc ve zdravotnictví – intervenční péče poskytovaná sekundárně zasaženým“. Pro výkon jsou uznány i výcviky první psychické pomoci se souhlasným stanoviskem garanta SPISu, srovnatelné s časovou dotací a odbornou náplní v certifikovaném programu do 31.12.2017. Poskytovatelé se řídí v souladu s platnými právními předpisy a dokumenty upravujícími činnost zdravotnických pracovníků. Podpora je poskytována v součinnosti s krajským koordinátorem a odbornými garanty SPISu. Jeho hlavním úkolem je spolupráce a poskytnutí pomoci zasaženému, přičemž intervent musí za daných podmínek pracovat na co nejvhodnějším místě s cílem stabilizovat akutní stresovou reakci. Zároveň je třeba reflektovat potřeby zasaženého a poskytnout mu v souladu se svými kompetencemi základní pravdivé informace o nastalé události, vysvětlit postup zdravotnických pracovníků a v případě úmrtí pacienta doprovodit pozůstalé k tělu.

O všech skutečnostech, které se dozvěděl při poskytování intervence musí zachovat mlčenlivost. Povinností intervenanta je účastnit se na odborných aktivitách zaměřených na poskytování první psychické pomoci minimálně v rozsahu šest hodin za kalendářní rok. Aktivně se také účastní vzdělávání a nácviků zvládnutí kontaktu se sekundárně zasaženými. Pravidelně se účastní intervizních či supervizních setkání určených pro intervenanta a intervenční tým.

Zde také najdeme, stejně jako u peer podpory, taxativně vymezené typy nadlimitně psychicky zatěžujících událostí, kde může být použita intervenční podpora. Ty jsou stanoveny v příloze č. 5 metodického doporučení.

Jedná se například o:

- náhlá a traumatická úmrtí dětí
- úmrtí rodičky
- osamělý pozůstalý
- sebevražedné pokusy dětí
- přírodní katastrofy
- dopravní nehody s úmrtím
- mimořádné události a hromadná postižení zdraví
- podpora rodiny a pacienta v kritickém stavu
- situace náhlých úmrtí nebo sebevražd u dospělých jedinců
- zasažení osob poskytující laickou první pomoc
- přítomnost psychicky zasažených svědků na místě tragické události
- následná podpora po sdělení nepříznivé prognózy pacientovi
- další situace se známkami silné akutní stresové reakce na traumatizující událost ⁶²

4.3.3. Činnost koordinátora SPIS

Koordinátor SPISu provádí koordinaci a organizaci peer podpory po prodělaných nadlimitních událostech. Organizuje také pohotovostní služby

⁶² SYSTÉM PSYCHOSOCIÁLNÍ INTERVENČNÍ SLUŽBY. *METODICKÉ DOPORUČENÍ pro poskytování psychosociální podpory ve zdravotnictví* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://spis.cz/wp-content/uploads/2021/03/MD_SPIS.pdf, čl. 6, čl. 7, čl. 8.

a zajišťuje dostupnost interventů v kraji, provádí schůzky týmů a vede evidenci zásahu interventů. Má na starosti i předávání informací o službách zdravotníkům a spolupracuje s krajskými koordinátory a odbornými garanty Systému psychosociální intervenční služby.⁶³

⁶³ HUMPL, Lukáš a Vendula KOLÁŘOVÁ. SYSTÉM PSYCHOSOCIÁLNÍ INTERVENČNÍ SLUŽBY. VZOROVÁ SMĚRNICE SPIS [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://spis.cz/wp-content/uploads/2021/03/VZOROVA-SMERNICE-SPIS.pdf.

5 Psychická zátěž

Psychickou zátěž neboli stres prožíváme v profesním i soukromém životě na denním pořádku. Nastávají z různých příčin, které označujeme jako náročné či obtížné. Jejich společným znakem je kladení zvýšených nároků a požadavků, které lze zvládnout jen s vystupňovaným úsilím. V knize Ludmily Čírtkové je stres definován dle českého stresologa V. Schreibera takto: *„Jedná se o jakýkoliv vliv životního prostředí (fyzikální, chemický, sociální, politický), který ohrožuje fyzické a psychické zdraví některých citlivých jedinců“*. Stres můžeme také spojit se situacemi, kde se od jedince vyžadují obvyklé a osvojené činnosti, ale za ztížených, popřípadě tísnivých podmínek. Běžné úkony mohou být ztěžovány například časovým deficitem nebo pocitem ohrožení.

Stres narušuje psychickou rovnováhu jedince a lze subjektivně i objektivně pozorovat změny v chování a prožívání. Změny vlivem psychického dění probíhají ve třech fázích. V té se jedná o aktivizaci a dochází k mobilizaci psychických i fyzických možností jedince. Vyvolává pocit úzkosti nebo nastupující pocit průbojnosti. Další fáze je zvládání psychické zátěže. Zde se jedinec buďto soustřeďuje na volbu optimálního řešení a výkonu nebo je silně ochromen emocemi a dochází k selhání. Poslední fáze je důsledková, kde dochází ke zjištění, zda jedinec náročnou situaci zvládl nebo jí podlehl. V rámci psychické zátěže je potřeba zmínit také policejní stres, který je úzce spjat s výkonem povolání u ozbrojeného bezpečnostního sboru.

5.1. Policejní stres

V policejním prostředí je stres jednou z nejčastějších příčin pracovní neschopnosti a předčasného odchodu z aktivního působení u bezpečnostního sboru. Ludmila Čírtková definuje policejní stres ve své knize takto *„jsou to takové situace, které většina policistů vnímá jako zátěž spojenou s emocionálním a často i fyzickým vypětím, je tedy normální vnímat tyto situace jako zdroj stresu“*. Nejedná se tedy o špatný psychologický výběr policistů. Nejčastěji je spojován se situacemi, které vznikly během služby a překračují svými parametry obvyklý rámec služby. Nejčastěji se jedná o použití zbraně proti člověku při zákroku, tzv. post-shooting trauma. Dále jsou to situace ohrožující život a zdraví zasahujících

policistů a některé druhy mimořádných situacích, kde dochází k přímému kontaktu se smrtí.

5.2. Zvládání stresových situací

V současné době rozlišujeme dva způsoby zvládání stresu – obranné mechanismy a strategie zvládání stresu. Každý jedinec preferuje různé obranné mechanismy podle typu své osobnosti. Někteří produkují primitivní chování vzhledem ke svému věku, jiní používají rozumné důvody pro nedůstojné a nesprávné chování, popřípadě vytěsňují danou událost. Strategie zvládání stresu je chápáno jako myšlenkový pochod, kde se jedinec rozhoduje pro určité řešení a osobní postoj v tíživé životní situaci. Mezi obecné zásady zvládání stresu patří relaxační cvičení a sebeovládání, zvládání strachu a pocitu nejistoty v nepřehledných situacích, mentální příprava nebo pozitivní sebeinstrukce.

V některých zemích s policejními sbory, jako je například Rakousko a Německo probíhají tzv. antistresové výcvikové programy pro policisty v přímém výkonu služby.⁶⁴

⁶⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 8086898733, str. 125-137.

6 Sociologický průzkum

V této části bakalářské práce bude provedeno porovnání rozdílů mezi poskytovanou psychologickou podporou složek integrovaného záchranného systému. K tomuto jsem oslovil interveny z jednoho kraje, kteří jsou i zároveň peery a vykonávají tak zcela stejnou funkci. Každý z nich je zařazen u jiné základní složky. V následujících odstavcích si představíme, o čem vůbec sociologický průzkum je.

Sociologický průzkum umožňuje zjištění postojů a názorů vybrané skupiny lidí na danou problematiku a konkrétních jevů v přírodě a lidské společnosti. Cílem je zjistit klíčové informace. Tato problematika je pojednávána společně s výzkumem, který dělíme do několika druhů, a to individuální nebo skupinové, reprezentativní, zkušební, experimentální a komparativní. Pro účely této práce bude použit komparativní druh (neboli tzv. komparativní metoda).⁶⁵

Dále jsou zde rozebrány a popsány metody a techniky sociologického výzkumu. Metoda je cesta, způsob a návod, kterým dosáhneme konkrétního cíle. Dělíme ji na kvantitativní a kvalitativní. V mé práci byla použita právě zmiňovaná kvalitativní metoda. Vybral jsem si ji z toho důvodu, že s jejím použitím lze získat mnoho informací o malém počtu jedinců a získaná data jsou zde relevantnější a osobnější než v druhé metodě, která se soustředí na kvantitu respondentů. Při zpracování empirické části jsem se proto rozhodl využít strukturovaný rozhovor.⁶⁶

Výše uvedený rozhovor bude proveden se třemi respondenty, kteří mi zodpoví baterii otázek a přiblížíme si tak mnou zvolené téma „Systém psychologické podpory u Integrovaného záchranného systému“ ze tří různých pohledů. Díky tomu bude možné si vytvořit obraz o daném tématu v plné celistvosti. Respondenti byli záměrně vybráni ze základních složek Integrovaného

⁶⁵ MASARYKOVA UNIVERZITA. *Sociologicky_vyzkum_2021_1_1* [online]. 2021 [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://is.muni.cz/el/law/podzim2021/MP102Zk/Sociologicky_vyzkum_2021_1_1.pdf.

⁶⁶ STUDIJNI-SVET.CZ. *Metody sociologického výzkumu (kvalitativní, kvantitativní)* [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://studijni-svet.cz/metody-sociologickeho-vyzkumu-kvantitativni-kvalitativni>.

záchranného systému a pouze z jednoho kraje, aby bylo možné si vytvořit objektivní názor na danou problematiku. Každý z dotázaných zastává stejnou funkci, je zařazen v systému krizové intervence a systému kolegiální podpory. Respondent číslo 1 je označen jako příslušník Policie ČR, číslo 2 jako zaměstnanec Zdravotnické záchranné služby a respondent s číslem 3 jako příslušník Hasičského záchranného sboru ČR.

Rozhovor je koncipován tak, aby každý ze zúčastněných subjektů odpovídal na stejné, popřípadě podobné otázky, související s jejich dosavadní činností. Všichni mohou uvést svůj názor a osobní zkušenost s danou problematikou. Cílem průzkumu je zjistit, jaké jsou rozdíly v systému psychologické podpory u integrovaného záchranného systému a popřípadě jejich nedostatky. Může se jednat například o oblast financování poskytování podpory zřizovatelem. Dále tato baterie obsahuje dílčí otázky, které mohou zodpovědět i další informace související s tématem.

Každý z účastníků strukturovaného rozhovoru byl seznámen s předmětem sociologického průzkumu a cílem mé bakalářské práce. Všichni respondenti byli poučeni o možnosti poskytnutí rozhovoru v anonymním režimu pro zcela otevřenou odpověď a větší komfort odpovídajícího subjektu. Tato možnost byla velmi kvitována a rozhovor se rozhodli po ujištění zachování anonymity poskytnout. Vyplněné formuláře s uděleným informovaným souhlasem budou v případě potřeby předloženy.

Baterie je vždy upravena pro daný subjekt podávající rozhovor, stále však obsahující stejný princip 19 otázek.

Položené otázky jednotlivým respondentům účastnící se průzkumu:

A. seznámení s respondentem

- 1) Kde jste v současné době služebně zařazen/zařazena?
- 2) Co je náplní Vaší práce?
- 3) Od kdy jste zaměstnán/zaměstnána, resp. ve služebním poměru u této složky Integrovaného záchranného systému?
- 4) Od kdy jste interventem a peerem?

B. systém psychologické podpory, využití a její vývoj

- 5) Co Vás přivedlo ke vstupu do týmu krizových interventů/lidí, kteří se touto problematikou zabývají?
- 6) Dokážete upřesnit, zda od této doby došlo v dané oblasti k nějakému vývoji v poskytování psychologické pomoci? (Pokud ano, specifikujte, co se změnilo.)
- 7) Jak si myslíte, že Vámi poskytované psychologické služby vnímají ostatní zaměstnanci v rámci příslušné složky IZS? Kladně nebo spíše negativně, a proč?
- 8) Které služby jsou z Vašeho pohledu nejvíce využívané, a z jakého důvodu?
- 9) Jak často dochází z Vaší strany k poskytování první psychologické pomoci na místě zásahu (mimořádné události)?
- 10) K jakým událostem nejčastěji vyjíždíte jakožto krizový intervent?
- 11) Vyjíždíte k nim obvykle z vlastního volna, nebo z pracovní doby?
- 12) Setkáváte se po absolvování náročného výjezdu s žádostmi o poskytnutí kolegiální podpory od svých kolegů?
- 13) Jaké jsou náležitosti pro poskytování kolegiální podpory?
- 14) Byl jste někdy požádán o pomoc i rodinnými příslušníky svých kolegů? Pokud ano, za jakých okolností k tomu došlo?

C. reflexe a zhodnocení poskytování psychologické podpory

- 15) Myslíte si, že je v této oblasti dostatek informací o možnostech využití psychologických služeb mezi konkrétními (potenciálními) příjemci?
- 16) Má poskytování psychologických služeb u dané složky IZS nějaké nedostatky? Pokud ano, jaké?
- 17) Vnímáte nějaké rozdíly mezi jednotlivými složkami IZS napříč psychologickou pomocí? Pokud ano, jaké?
- 18) Jste se svou funkcí krizového intervenanta a poskytovatele kolegiální podpory spokojený/spokojená? Pokud byste měl/měla tu možnost, učinil/učinila byste rozhodnutí stát se jím znovu?
- 19) Myslíte si, že Vás tato práce nějak poznamenala? Pokud ano, jak?

Seznámení s jednotlivými respondenty:

Respondent č. 1: Členka týmu krizové intervence a týmu poskytovatelů kolegiální podpory (peerů) u Policie ČR.

K poskytnutí rozhovoru byla oslovena členka týmu krizové intervence a týmu poskytování kolegiální podpory v krajském ředitelství policie, která nastoupila do služebního poměru již v roce 2017. Od roku 2021 je služebně zařazena na Oddělení obecné kriminality SKPV Územního odboru Krajského ředitelství policie na pozici komisaře pro vyšetřování mravnostní a násilné trestné činnosti. Několik dnů v měsíci drží jako procesualista tzv. dosah v rámci výjezdové skupiny SKPV Územního odboru. Díky svému zájmu o výkon služby a iniciativě více pomáhat druhým vstoupila roku 2019 do týmu krizové intervence jako intervent a poté v roce 2021 do týmu kolegiální podpory, jako tzv. peer. K poskytnutí rozhovoru byla oslovena z důvodu osobní znalosti a zkušeností ze společného výkonu služby.

Vzhledem ke služebnímu zařazení a postavení v rámci dvou týmů zřízených k rozšíření psychologické pomoci v rámci Policie ČR, vydaný závazným pokynem policejního prezidenta č. 231/2016, poskytně objektivní pohled ze strany poskytovatele těchto psychologických služeb. Rozhovor byl uskutečněn dne 11.02.2024 a doslovný přepis bude zařazen jako příloha v závěru této bakalářské práce. Pro ujištění zachování anonymity byl podepsán informativní souhlas s poskytnutím a využitím rozhovoru pro studijní účely.

Respondent č. 2: Člen týmu krizové intervence a týmu poskytovatelů kolegiální pomoci u Zdravotnické záchranné služby, koordinátor kraje pro psychosociální intervenční péči.

K rozhovoru byl osloven koordinátor psychosociální intervenční péče, člen týmu krizových interventů a týmu poskytovatelů kolegiální podpory v kraji. V roce 2016 nastoupil na pozici zdravotnického záchranáře do výjezdové stanice v kraji. Díky vlastnímu zájmu a náročnějšímu životnímu období začal uvažovat o vstupu do týmu krizových interventů. Chtěl zasaženým lidem pomoci již při výjezdech, před příjezdem vyžádaného interventa, naučit se, kdy naslouchat a kdy mluvit. Po oslovení koordinátorem vstoupil v roce 2017 do týmu krizové intervence

spadající pod systém psychosociální intervenční služby (SPIS), kterou se Zdravotnická záchranná služba řídí. V roce 2018 rozšířil svoje znalosti a působnost do týmu kolegiální podpory a zde se stal také intervizorem. V roce 2020 byl jmenován krajským koordinátorem psychosociální intervenční péče. Dále v současné době provádí ve školícím zdravotnickém středisku lektora pro vybrané specializace a pracuje na lince kolegiální podpory/krizové lince pomoci pro blízké pacientů. K poskytnutí rozhovoru byl osloven na doporučení psychologa Hasičského záchranného sboru.

Na základě všech informací a zařazení v týmech zřízených za účelem poskytování krizové intervence a kolegiální podpory u Zdravotnické záchranné služby prostřednictvím SPISu mi byl poskytnut objektivní pohled na poskytování psychologické péče. Rozhovor byl proveden dne 15.02.2024 a se souhlasem zaznamenan na diktafon. Nahrávka z důvodu zachování anonymity nebude součástí bakalářské práce s tím, že doslovný přepis je zařazen jako příloha na závěr této bakalářské práce. Pro potvrzení anonymity a použití rozhovoru k studijním účelům byl podepsán informativní souhlas.

Respondent č. 3: Člen týmu posttraumatické péče a týmu kolegiální psychické pomoci u Hasičského záchranného sboru České republiky.

K poskytnutí rozhovoru byl osloven člen týmu posttraumatické péče vykonávající krizovou intervenci a kolegiální podporu v krajském ředitelství Hasičského záchranného sboru, který nastoupil ke sboru již v roce 1996. Od roku 2016 je služebně zařazen ve výjezdové stanici s výkonem služby P1 Hasičského záchranného sboru kraje na pozici nadstrážmistr vykonávající funkci strojníka. Působí také jako instruktor vyprošťování na výjezdové stanici. Díky svému zájmu o výkon služby, iniciativně pomáhat druhým, hlavně svým kolegům, vstoupil roku 2010 do týmu posttraumatické péče. Po absolvování kurzů byl řádně vyškolen na poskytování krizové intervence a kolegiální podpory. V roce 2004 se zapojil v bývalém krajském ředitelství do budování systému pomoci zaměstnancům a příslušníkům Hasičského záchranného sboru, kde byl mezi prvními patnácti průkopníky, kteří měli zájem o vykonávání této služby pro své kolegy. Můžeme tedy uvést, že patří mezi zlomek poskytovatelů psychologické pomoci, kteří si prožili vývoj psychologické služby u sboru od začátku do současnosti. K poskytnutí

rozhovoru byl osloven z důvodu osobní a místní znalosti a zkušenostmi ze společných zásahů u událostí s potřebou nasazení HZS ČR.

Vzhledem ke služebnímu zařazení a postavení v rámci týmu posttraumatické péče vykonávající krizovou intervenci a kolegiální podporu v rámci HZS ČR, vydaný závazným pokynem generálního ředitelství HZS ČR č. 43/2014. Může poskytnout objektivní pohled ze strany poskytovatele těchto služeb. Rozhovor byl uskutečněn dne 23.02.2024 a doslovný přepis bude zařazen jako příloha v závěru této bakalářské práce. Pro ujištění zachování anonymity byl podepsán informativní souhlas s poskytnutím a využitím rozhovoru pro studijní účely.

6.1. Analýza rozhovorů

Na základě provedených rozhovorů s výše uvedenými respondenty byla provedena jejich obsahová analýza a následné vyhodnocení zvolených průzkumných otázek. Porovnání bude provedeno formou již výše zmíněné komparace, kde bude položena průzkumná otázka a následné odpovědi subjektu číslo jedna až tři. Poté dojde k vyhotovení závěru a stanovení rozdílu mezi jednotlivými složkami v jednom kraji.

Stanovené průzkumné otázky (PO):

1. Jakým způsobem jsou vnímány poskytované psychologické služby ostatními zaměstnanci v rámci příslušné složky IZS?
2. Jaké psychologické služby jsou u jednotlivých složek nejvíce využívané, a z jakého důvodu?
3. Jak často dochází k poskytování psychologické pomoci na místě zásahu (mimořádné události) v pozici krizového interventy?
4. Jaké jsou náležitosti poskytování kolegiální podpory?
5. Jakým způsobem dochází k financování těchto služeb nad rámec svých povinností?
6. Je v této oblasti dostatek informací o možnostech využití psychologických služeb mezi potencionálními příjemci?
7. Jaké nedostatky jsou v oblasti poskytování psychologických služeb u konkrétních složek IZS?

K zodpovězení jednotlivých otázek bylo využito odpovědí jednotlivých respondentů. Čísla jsou neměnná a vychází z výše uvedené kapitoly, kde došlo k seznámení s jednotlivými odpovídajícími subjekty.

PO č. 1: Jakým způsobem jsou vnímány poskytované psychologické služby ostatními zaměstnanci v rámci příslušné složky IZS?

Respondent č. 1 (PČR):

Ze strany řad svých kolegů jsem se od počátku působení v týmu setkávám spíše s kritikou a odmítavým postojem ke krizové intervenci. Avšak v případě, že jsem cestou operačního důstojníka na místo jimi přivolána, spadne jim často kámen ze srdce, že si tu danou osobu převezmu a ulehčím jim práci. V takovýchto případech se pak setkávám s pozitivními ohlasy na svou práci. Co se týče postoje policistů a zaměstnanců policie k využití krizové intervence pro sebe v případě tíživé životní situace či po náročném zákroku je často odmítavý. Mají obavy, že by to mohlo poškodit jejich pověst jako „superhrdinů“ nebo mají obavu z toho, že by jejich nadřízení věděli o využití služby.

Mám za sebou ale i krizovou intervenci příslušníka policie, který mi sám sdělil, že rozhovor se mnou mu moc pomohl a vidí už svou momentální tíživou životní situaci s větším nadhledem.

Co se týče názoru na kolegiální podporu, mám za to, že většina příslušníků a zaměstnanců o této službě vůbec neví. Řekla bych ale, že správná kolegiální podpora by měla právě probíhat tak nějak skrytě, bez toho, aniž by daná osoba měla pocit, že musí někoho žádat o pomoc.

Respondent č. 2 (ZZS):

Co se týká intervenční podpory, tak mám pocit, že nás za poslední dobu více využívají. Možná je to i zapříčiněno tím, že se o SPIS (pozn. systém psychosociální intervenční služby) podpoře mluví již při nácviku mimořádné události, kdy jsme přímo zahrnuti v modulu. Posádka při zásahu, kde je to třeba, využije našich služeb a nechá nás mluvit se sekundárně zasaženými. Co se týká peer podpory, tam je to běh na dlouhou trať. Myslím si, že historicky se na ni koukalo skrz prsty, přeci jenom jsme zdravotníci a tyto věci musíme zvládat sami a kdo to nezvládá, tak zde nemá co dělat. Já jsem tuto situaci naštěstí osobně

nezažil. Vším výrazně pohnul Covid – 19. Lidé si uvědomili, že by se měli lépe starat o své duševní zdraví.

Respondent č. 3 (HZS ČR):

Osobně si myslím, že práce krizových interventů na místě zásahu je velmi kvitována ze strany hasičů. Přeci jen je lepší, když se na místo traumatizující události dostaví vyškolený intervent. Většina hasičů na místě není schopna plně porozumět zasažené osobě a plynule s ní komunikovat, a tak jim často spadne kámen ze srdce, když na místo dorazí intervent. Zúčastněné osoby jsou rády, že je tam někdo, kdo ví, jak jim pomoci. Poskytování kolegiální podpory je využíváno méně, není o tom moc povědomí. Spíše vše funguje na bázi, že si popovídáme, ale rozhovor není třeba označit za poskytování kolegiální podpory.

Vyhodnocení:

V případě odpovědi respondenta č. 1 bylo zjištěno, že postoj policistů a zaměstnanců k využití krizové intervence pro sebe v případě tíživé životní situace nebo zákroku je spíše odmítavý. Panují zde obavy o jejich pověst ve sboru a vědomí nadřízeného o využití poskytované služby. Kolegiální podpora ještě není ve sboru tak rozšířená a spousta příslušníků a zaměstnanců o této službě neví.

Z odpovědi respondenta č. 2 lze vyvodit, že intervenční podpora je více využívána díky jejímu zařazení již při nácviku mimořádné události. Posádka při zásahu využije služeb krizového intervenanta a sekundárně zasaženého předá do jeho péče. Ohledně kolegiální podpory (tzv. peer podpory), je to stále běh na dlouhou trať. Největší úspěch této služby byl zaznamenán v souvislosti s Covid-19, kdy se začali lidé starat lépe o své duševní zdraví.

Respondent č. 3 uvedl, že krizová intervence je velmi kvitována ze strany zasahujících hasičů na místě zásahu. Za to kolegiální podpora je využívána méně a není o tom moc povědomí.

Na základě získaných informací zde lze jednoznačně označit krizovou intervenci za kladně vnímanou službu pro zasažené lidi traumatizující událostí napříč všemi složkami IZS. V případě Policie ČR a poskytnutí krizové intervence zasaženému příslušníkovi nebo zaměstnanci v tíživé životní situace je postoj

spíše odmítavý. Kolegiální podpora je v každé složce v útlumu a v současné době minimálně využívána.

PO č. 2: Jaké psychologické služby jsou u jednotlivých složek nejvíce využívány, a z jakého důvodu?

Respondent č. 1 (PČR):

Pokud mluvíme o poskytovaných psychologických služeb obecně, určitě to jsou služby policejního psychologa při personálním výběru nových příslušníků vzhledem k neustálé náborové kampani Policie ČR.

Respondent č. 2 (ZZS):

Rozhodně intervenci a pokud jsou využíváni peeri, tak mi kolegové většinou tuto činnost nevykazují, protože žádostí o pomoc je buď málo nebo situaci vyhodnotí tak, že se nejednalo o peer podporu, i když to mohlo nést její znaky.

Respondent č. 3 (HZS ČR):

Pokud bychom se bavili o poskytování psychologických služeb obecně, v Hasičském záchranném sboru ČR, jednalo by se spíše o činnost psychologa při personálním výběru a výběrových řízeních do specializovaných funkcí. Dále je často využívána krizová intervence a jako poslední, dle mého názoru, je kolegiální podpora.

Vyhodnocení:

Na základě uvedených odpovědí respondenta č.1 a č. 3 bylo zjištěno, že nejčastěji využívanou psychologickou službou u bezpečnostních sborů je činnost psychologa. Jeho náplní práce je nejčastěji patří personální výběr nových uchazečů a přezkumné řízení. Dále se často využívá krizová intervence a jako poslední, kolegiální podpora. Respondent č.2 uvedl, že u Zdravotnické záchranné služby je nejčastěji využívána krizová intervence a v menší míře kolegiální podpora.

Díky poskytnutým informacím můžeme vyvodit, že služby poskytované psychology jsou vlivem personálnímu výběru nejvíce využívány. Ve velkém zastoupení je napříč všemi respondenty využívána krizová intervence, která je poskytována primárně zasaženým osobám traumatizující událostí. V případě

Policie ČR také po prodělání náročného zákroku policisty. Kolegiální podpora je využívána ze všech služeb nejméně.

PO č. 3: Jak často dochází k poskytování psychologické pomoci na místě zásahu (mimořádné události) v pozici krizového intervenanta?

Respondent č. 1 (PČR):

To je opravdu různé, nelze to nijak průměrovat. Na našem krajském ředitelství slouží každý intervent zpravidla jeden týden za čtvrt roku. Záleží tedy, zda v tom konkrétním týdnu je člověk k nějaké intervenci přivolán.

Vzhledem k tomu, že jsem v týmu opravdu krátce a první dva roky jsem žádný výjezd neměla, můžu říct, že zatím se ty události opravdu různí. Často jde o intervence pro pozůstalé po úmrtí osob (po sebevraždách a různých nehodách). Mimo to jsme se jako policejní intervenanti účastnili opatření spojených s živelnou pohromou (tornádo na Moravě) či válečnou situací na Ukrajině (na zřízeném pracovišti KACPU).

Respondent č. 2 (ZZS):

U nás žádná mimořádná událost zatím nenastala a nebylo tak třeba poskytovat psychologickou pomoc. Vždy si ale musíme dávat pozor na to, aby nedošlo ke střetu rolí. Když jsem na výjezdu jako záchranář, tak nemám čas být zároveň jako intervent. a č. Pokud tam jsem jako intervent, tak musím zvolit jiné tempo práce nebo řeči.

Nejčastěji se jinak jedná o výjezdy spojené se smrtí. Buď to jsou náhlé zástavy oběhu u starších pacientů nebo úmrtí malých dětí.

Respondent č. 3 (HZS ČR):

Osobně mohu říct, že v současné době nejsem volán k žádnému velkému množství zásahů z důvodu malého počtu naší jednotky. Samozřejmě jsem za celou dobu své působnosti v týmu posttraumatické péče (pozn. TPP) vykonal již nespočet intervencí, ale co se týče současné doby, tak se nejedná o velké množství. Ve většině případů vyjíždí na místo člen TPP a člen, který teprve absolvuje kurzy a získává tímto cenné informace před zařazením do týmu. Většinou je již zařazen minimálně jako poskytovatel kolegiální podpory. Pokud já

sám mám výjezd, kde je potřeba poskytnout první psychologickou pomoc a neohrozí to výkon služby, poskytnu ji. Při zjištění psychického rozpoložení osoby vlivem traumatizující události vyhodnotím, zda jsem schopen sám osobě pomoci v rámci výjezdu nebo zavolám jiného krizového intervenanta.

Za celou dobu své působnosti jsem byl již na nespočtu krizových intervencí. Mezi nejčastěji využívané bych určitě zařadil dopravní nehody s těžkým zraněním, popřípadě s následkem úmrtí. Dále poskytujeme pomoc při mimořádných událostech, kde došlo k traumatizující události. Například se tým krizových interventů účastnil na opatření spojené s tornádem na Moravě.

Vyhodnocení:

Na základě získaných informací od respondenta č. 1 bylo zjištěno, že časový úsek nelze průměrovat, jelikož na jejich krajském ředitelství slouží každý intervent jeden týden za čtvrt roku. Nejčastěji se jedná o intervence pro pozůstalé po úmrtí osob vlivem sebevražd nebo různých nehod.

Respondent č. 2 uvedl, že zatím žádná mimořádná událost nenastala, a tak nebylo potřeba poskytovat psychologickou pomoc. V případě, že se na místě nachází jako záchranář, nemůže poskytovat intervenci.

V případě respondenta č. 3 bylo zjištěno, že v současné době není volán k žádnému velkému počtu zásahů. Mezi nejčastější krizové intervence se řadí dopravní nehody s těžkým zraněním, popřípadě s následkem úmrtí.

PO č. 4: Jaké jsou náležitosti poskytování kolegiální podpory?

Respondent č. 1 (PČR):

Kolegiální podpora u PČR slouží k rozšíření psychické podpory v rámci policie. Hlavním cílem tohoto systému je prevence rozvoje psychických obtíží u příslušníků a zaměstnanců policie. Jednotliví peeri v místě svého služebního či pracovního zařazení aktivně působí ve prospěch svých kolegů. Každý peer by měl projevovat pozornost ve směru svých kolegů. Měl by být všímavý a empatický. Měl by projevovat účast, zájem a porozumění náročné životní situaci či momentálnímu psychickému rozpoložení. Fungování týmu kolegiální podpory je zakotveno v Pokynu policejního prezidenta č. 231/2013, o psychologických

službách. Mimo to každé krajské ředitelství strukturu a fungování týmu upřesňuje jednotlivými interními akty řízení. Peer poskytuje kolegiální podporu dobrovolně a nezištně. Buď na žádost konkrétní osoby nebo na základě vlastního uvážení či žádosti nadřízeného či jiných osob. O skutečnostech, o kterých se peer dozví v rámci kolegiální podpory, zachovává mlčenlivost.

Respondent č. 2 (ZZS):

Peer pracuje s kolegou zdravotníkem jako podpora. Řeší s ním témata týkající se práce a jeho osobního života, je tam ale přesah do akutní stresové reakce. Intervent je naopak člověk, který poskytuje podporu směrem ven. Což znamená, že například přijíždí na místo neúspěšné resuscitace, kde se věnuje sekundárně zasaženým osobám. Nepracuje primárně se svými kolegy. Pokud je ovšem výjezd zasáhne, tak vše probíhá formou peera. Na intranetu naleznou jejich seznam, ze kterých si můžou vybrat a sami je oslovit, protože jsou zde uvedena telefonní čísla. Když má posádka náročný výjezd, tak mě, jako koordinátorovi, přijde upozornění z dispečinku. Vzniklé situace se dělí na dva typy. Ten první zahrnuje například úmrtí kolegů nebo blízkých osob, bezprostřední ohrožení života nebo zdraví na výjezdové skupiny, dopravní nehodu vozidla ve vztahu k řidiči, nebo fyzické napadení posádky s vysokou intenzitou. Těmto lidem sami nabídneme, že pokud by potřebovali, tak se mohou obrátit na SPIS. Víme totiž, že pokud byli vystaveni akutní stresové reakci, tak je možnost využít psychickou podporu většinou ani nenapadne. Pak jsou události druhého typu, což jsou například péče o extrémně devastované oběti, nezdařený pokus o záchranu spojený s pocity bezmoci, selhání jednotlivce nebo profesní pochybení, dopravní nehoda zásahového vozidla ve vztahu k ostatním členům výjezdové skupiny, agresivní chování ze strany pacienta a jeho okolí, těžké trauma nebo smrt dítěte, události s nadměrným zájmem médií nebo šikana na pracovišti nebo jakákoliv jiná událost, která má příliš silný dopad na psychiku. U těchto situací víme, že pokud jsou kolegové tomuto vystaveni, tak je zde určitá pravděpodobnost, že se nějaké forma akutní stresové reakce může vyvinout. Nikdo nikoho k ničemu nenutí, vše je dobrovolné a záchranáři pomoci můžou využít, ale nemusejí.

Respondent č. 3 (HZS ČR):

Kolegiální podporou u HZS ČR rozumíme soubor jednoduchých laických postupů vedoucích ke zmírnění následků prožité traumatizující události. Je zařazen v systému poskytování posttraumatické péče příslušníkům a zaměstnancům zakotvený v pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 43/2014, o psychologické službě Hasičského záchranného sboru České republiky. Jednotliví peeri by dle mého názoru měli být všímaví a empatičtí vůči svým kolegům. Naslouchat jejím potřebám, projevovat zájem a porozumění s náročnou životní situací a současnému psychickému rozpoložením kolegy. Za mnou osobně může kdokoliv přijít s jakýmkoliv problémem a tím, že jsem již sám prožil řadu životních lekcí, dokážu jim poradit a porozumět. Naše fungování je buď na základě vlastního uvážení nebo žádosti nadřízeného či koordinátora TPP. O všem, co se během kolegiální podpory dozvíme, musí být zachována mlčenlivost a diskrétnost.

Kontakty pro příslušníky jsou vyvěšeny na našich intranetových stránkách nebo lze využít i Anonymní linku pomoci v krizi na tel. čísle.: 974 834 688. Tato linka je resortní a můžou ji využít jak příslušníci a zaměstnanci HZS ČR, tak Policie ČR, Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR a další.

Vyhodnocení:

Na základně poskytnutých informací od respondenta č. 1 bylo zjištěno, že kolegiální podpora slouží k rozšíření psychické podpory v rámci policie ČR. Peer by měl projevovat pozornost, být všímavý a empatický ke svým kolegům. Kolegiální podpora se poskytuje buď na základě žádosti konkrétní osoby nebo na základě vlastního uvážení či žádosti nadřízeného. Pomoc je poskytována dobrovolně, nezištně a o sdělených informacích je zachována mlčenlivost.

Respondent č. 2 uvedl, že kolegiální podpora je poskytována v oblasti pracovního a osobního života s přesahem do akutní stresové situace. Jedná se například o náročný zásah, kdy poté dochází k poskytnutí peer podpory zasahujícím členům. Na intranetu lze nalézt seznam peeru a každý si může svého vybrat a přímo ho oslovit přes uvedený telefonní kontakt. Vše funguje na bázi dobrovolnosti.

V případě respondenta č. 3 je kolegiální podpora brána jako jednoduchý a laický postup vedoucí ke zmírnění následků prožité traumatizující události. Peeři by měli být empatičtí a projevovat zájem a porozumění s náročnou životní situací a psychickým rozpoložením kolegy. Pomoc je poskytována buď na základě vlastního uvážení nebo žádosti nadřízeného či koordinátora týmu posttraumatické péče. O všem je zachována mlčenlivost a diskrétnost.

PO č. 5: Jakým způsobem dochází k financování těchto služeb nad rámec svých povinností?

Respondent č. 1 (PČR):

S ohledem na to, že momentálně na našem krajském ředitelství máme pouze jednu psycholožku působící na zkrácený úvazek, která předně vykonává personální výběr, sloužíme v tom konkrétním týdnu pohotovost tzv. 24/7. Dříve, když jsme měli dvě psycholožky na plný úvazek a dosah v pracovní době, tj. 7-15 hod., držela psycholožka. My jsme vyjížděli až k případům v době mimopracovní. Nyní je to ale tak, že sloužíme opravdu celých 24 hodin, což je pro mě celkem komplikace, jelikož si v tom daném týdnu nemohu plánovat žádné úkony (výsledky, výjezdy za SKPV apod.) v rámci svého běžného výkonu služby. Kolegiální podpora je poskytována dobrovolně a bez možnosti finančního ohodnocení. Pohotovost a výjezdy jsou hrazeny dle zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

Respondent č. 2 (ZZS):

Intervence nesmí zasahovat do pracovní činnosti, protože nelze opustit výjezdovou skupinu, která by pak nebyla úplná. Intervence se musí plánovat dopředu, nelze je vykonávat v pracovní době. Pokud jsem o ni například požádán ve dvě hodiny odpoledne a já vím, že mám v sedm večer nastoupit do služby, tak musím vyhodnotit, zda se vše dá časově zvládnout. Pokud ne, tak jí musím odmítnout a požádat kolegu, aby jel místo mě. Vzhledem k tomu, že je nás v současné době 10 interventů, tak se nám ji vždy daří obsadit.

Samotná intervence je placená od doby odjezdu do doby příjezdu, jako přesčas. Na tuto činnost máme uzavřenou DPP. Peeři jsou placeni za poskytnutou

podporu mimo svoji běžnou pracovní dobu taktéž formou DPP. Veškerá činnosti nad rámec běžné pracovní činnosti je zaplácena zřizovatelem.

Respondent č. 3 (HZS ČR):

Primárně jsme vysíláni z pracovní doby, jelikož se na každé výjezdové stanici nachází minimálně jeden člen týmu posttraumatické péče. V současné době se snažíme, aby aspoň na každé směně byla vyškolená osoba k poskytnutí první psychické pomoci. Jedná se tedy o osobu, která ještě není zařazena v týmu TPP, ale absolvovala již nějaké školení. Z vlastního volna vyjíždíme pouze na základě dobrovolnosti, kdy jsme osloveni operačním důstojníkem a lze to odmítnout. Co se týče financování, tak činnost je vykonávána na základě dobrovolnosti a ochotě daného příslušníka nebo zaměstnance. Taktéž je poskytována i kolegiální podpora. Následně je tato činnost zhodnocena v odměňování pracovníka formou finanční odměny.

Vyhodnocení:

Na základě získaných informací od respondenta č. 1 bylo zjištěno, že v současné době mají v krajském ředitelství jednu psycholožku na zkrácený úvazek, která přednostně vykonává personální výběr. Díky těmto skutečnostem dochází k držení pohotovosti 24 hodin denně, jeden týden za čtvrt roku. V případě krizové intervence je pohotovost a výjezd hrazen dle zákona č. 361/2003 Sb. Kolegiální podpora je poskytována dobrovolně, bez finančního ohodnocení.

Respondent č. 2 uvedl, že krizová intervence nesmí zasahovat do pracovní činnosti, jelikož nelze opustit výjezdovou skupinu. Samotná intervence je placená od doby příjezdu do doby odjezdu, jako přesčas. Poskytování kolegiální podpory mimo svoji pracovní dobu také. Na veškeré činnosti nad rámec běžné pracovní doby mají dohodu o provedení práce.

Respondent č. 3 sdělil, že na krizové intervence jsou vysíláni primárně z pracovní doby, jelikož se na každé stanici HZS nachází člen týmu posttraumatické péče. Z vlastního volna vyjíždí pouze na bázi dobrovolnosti a na základě oslovení operačním důstojníkem. Všechny služby jsou poskytovány na základě dobrovolnosti a ochotě daného příslušníka a zaměstnance k výkonu takého činnosti nad rámec svých pracovních povinností.

PO č. 6: Je v této oblasti dostatek informací o možnostech využití psychologických služeb mezi potencionálními příjemci?

Respondent č. 1 (PČR):

Jak jsem již výše uvedla, co se týče poskytování kolegiální podpory vnímám zde prostor pro zlepšení. Ohledně krizové intervence je snad minimálně každý příslušník informován. Jak ale jednotliví příslušníci komunikují možnost využití služeb krizového intervenanta civilním osobám, opět závisí na dané osobě konkrétního policisty.

Respondent č. 2 (ZZS):

Myslím si, že ano. Samozřejmě se snažíme publikovat vše dostupnou formou. Chceme, aby měli k dispozici určitý kvantum informací, ale rozhodně není naším cílem je jimi zahltit. Vše se sděluje na schůzích nebo školeních.

Respondent č. 3 (HZS ČR):

Osobně si myslím, že ohledně krizové intervence poskytované osobám zasaženým mimořádnou událostí, je mezi zasahujícími příslušníky dostatek. Ví, jak postupovat, kdy přivolat krizového intervenanta a je při společných poradách vždy apelováno na využívání těchto služeb pro zasažené subjekty. Ke kolegiální podpoře si myslím, že je taky dostatek informací, jsou pravidelně seznamováni s tím, že ji mohou v případě potřeby využít a jak. Spíše takhle forma psychologické pomoci bude potřebovat ještě chvíli času na ukotvení ve sboru, aby si příslušníci nemysleli, že je to něco špatného a mohli se kdykoliv na nás obrátit.

Vyhodnocení:

S ohledem na výše uvedené odpovědi všech respondentů bylo zjištěno, že je dostatečné množství informací ohledně poskytování krizové intervence. Každý příslušník je informován o možnostech využití krizové intervence pro zasažené osoby traumatizující událostí a není zde potřeba provádět větší osvětu. Na druhou stranu, dle názoru respondentů č. 1 a č. 3, je potřeba více sdělovat informace o poskytování kolegiální podpory, kde jsou velké mezery a příslušníci si ještě nenašli k této službě cestu. V případě respondenta č. 2 je

poskytováno kvalitní množství informací pro obě služby a není třeba provádět žádná další opatření.

PO č. 7: Jaké nedostatky jsou v oblasti poskytování psychologických služeb u konkrétních složek IZS?

Respondent č. 1 (PČR):

Na našem krajském ředitelství momentálně určitě nedostatek policejních psychologů. Mimo to ta zmíněná nedostatečná osvěta o poskytovaných psychologických službách. Jiné nedostatky asi nevnímám.

Respondent č. 2 (ZZS):

Dle mého názoru by byl potřeba tým s větším počtem lidí. Z tohoto důvodu se nám v současné době nedaří držet pohotovosti. Vše ostatní, si myslím, funguje velmi dobře.

Respondent č. 3 (HZS ČR):

Každý systém má své nedostatky, myslím si, že od roku 2004 a 2010 došlo k velkému posunu v oblasti poskytování psychologických služeb. Dříve to bylo primárně zaměřeno na příslušníky a zaměstnance. Poté se systém rozšířil i na další osoby zasažené mimořádnou událostí. Určitě bychom byli rádi, kdyby poskytování krizové intervence zasaženým osobám mimo pracovní dobu bylo bráno jako přesčas, popřípadě za nějaký příplatek. Zase na druhou stranu musím říci, že vše funguje na bázi dobrovolnosti a je vidět kvalita příslušníků, kteří se o danou problematiku zajímají a rozvíjejí se v ní.

Vyhodnocení:

Na základě získaných odpovědí od jednotlivých respondentů bylo zjištěno, že s určitými nedostatky se potýká každá složka integrovaného záchranného systému. Dle respondenta č. 1 je hlavním problémem nedostatek policejních psychologů a také nedostatečná osvěta o poskytovaných psychologických službách.

Respondent č. 2 vidí nedostatek ve svém kraji v nízkém počtu lidí zařazených v týmu SPIS. Z tohoto důvodu se jim nedaří držet plnohodnotnou pohotovost a výjezdy vždy musí obsadit někým, kdo zrovna může poskytnout

krizovou intervenci. Ohledně dalších poskytovaných služeb funguje vše, dle jeho názoru, velmi dobře.

Respondent č. 3 uvedl, že vidí velký pokrok v poskytování psychologické pomoci od roku 2004 do roku 2010. Poskytované služby jsou na velmi dobré úrovni. Jediný velký nedostatek spočívá v poskytování krizové intervence zasaženým osobám mimo pracovní dobu bez možnosti nároku na přesčasovou mzdu.

Závěr

V bakalářské práci jsem se zabýval tématem zaměřeným na systém psychologické podpory u integrovaného záchranného systému. Cílem bylo vytvořit ucelený teoretický přehled dané problematiky se zaměřením na poskytování psychologické podpory u Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR a Zdravotnické záchranné služby a stanovení rozdílů mezi jednotlivými subjekty. Tento vytyčený cíl byl bezezbytku splněn.

V teoretické části byla nejdříve pozornost věnována integrovanému záchrannému systému, vymezení základních pojmů spjatých s touto problematikou a následné rozdělení složek na základní a ostatní složky integrovaného záchranného systému. Došlo zde k seznámení s činností a historií Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR a Zdravotnické záchranné služby. Další část práce je věnována systému psychologické pomoci u výše uvedených složek. V případě Policie ČR jsem se věnoval činnosti policejního psychologa a systémům zřízených k rozšíření psychické podpory, kdy se jedná o systém kolegiální podpory a krizové intervence. U Hasičského záchranného sboru ČR je část práce zacílena na činnost psychologické služby se zaměřením na poskytování posttraumatické péče hasičům a jejich rodinám, zajišťování podkladů pro personální práci a výkon služby a pomáhání lidem zasaženým mimořádnou událostí. U Zdravotnické záchranné služby došlo k představení služby SPIS, kterou se tato složka v případě poskytování psychologické podpory řídí. Zkratka SPIS představuje systém psychosociální intervenční služby a dělí se na podporu zdravotnických pracovníků a první psychickou pomoc sekundárně zasaženým osobám. Do ucelení tématu byla zde i představena psychická zátěž a její formy. V rámci teoretické části tedy došlo k celistvému pohledu na jednotlivé služby.

V empirické části byl proveden sociologický průzkum za účelem zjištění konkrétních rozdílů u jednotlivých složek integrovaného záchranného systému. K provedení průzkumu byla využita kvalitativní metoda a následná komparace jednotlivých subjektů. V rámci kvalitativní metody byl využit strukturovaný rozhovor se zaměřením na stanovené otázky. Pro jejich zodpovězení jsem zvolil okruh respondentů z jednoho kraje, ale každý z jiné složky, se stejným zaměřením

na krizovou intervenci a kolegiální podporu. Díky těmto respondentům bylo možné nahlédnout na danou problematiku přímo v jejich působišti a tím stanovit konkrétní rozdíly.

Průzkumem bylo zjištěno, že u Policie ČR a Hasičského záchranného sboru je nejvíce využívanou psychologickou službou činnost psychologa z důvodu personálního výběru nových uchazečů a přezkumného řízení. V rámci Zdravotnické záchranné služby tato služba není využívána, jelikož se neřídí zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Napříč všemi složkami se nejvíce využívá krizová intervence zasaženým osobám traumatizující událostí. V případě jejího poskytnutí nebyly zjištěny napříč všemi složkami žádné závažné nedostatky a informovanost je dle respondentů na dobré úrovni. Co se týče již zmíněné kolegiální podpory, je potřeba u Hasičského záchranného sboru ČR a Policie ČR více sdělovat informace k této službě a pokusit se ji dostat do podvědomí příslušníků a zaměstnanců.

Dále byla v rámci sociologického průzkumu položena otázka ohledně financování daných služeb při výkonu profese. Na základě výpovědí bylo zjištěno, že u Policie ČR dochází v daném kraji k financování krizové intervence a pohotovosti v rámci zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. U Hasičského záchranného sboru ČR bylo zjištěno, že krizová intervence se poskytuje v rámci výkonu služby, kdy je dostatek krizových interventů na územním teritoriu. Mimo výkon služby je činnost poskytována na bázi dobrovolnosti. Zdravotnická záchranná služba má krizové intervence hrazené od okamžiku výjezdu na místo do doby příjezdu jako přesčas. Na veškerou činnost nad rámec profese mají sepsanou dohodu o provedení práce. Nedrží se zde pohotovosti z důvodu malého počtu interventů SPIS. Co se týče kolegiální podpory, u Policie ČR a HZS ČR je vykonávána bezplatně a u ZZS je mimo pracovní dobu na dohodu o provedení práce.

Ohledně nedostatků v jednotlivých složkách bylo zjištěno, že v případě Policie ČR by bylo potřeba navýšit počet psychologů a provádět větší osvětu o poskytovaných psychologických službách. Zdravotnická záchranná služba by uvítala rozšíření týmu SPIS z důvodu plnohodnotného držení pohotovosti,

a Hasičský záchranný sbor poskytnutí příjmu za přesčas při poskytování krizové intervence mimo svoji hlavní pracovní dobu.

V závěru lze tedy konstatovat, že psychologická podpora je jedním ze stěžejních prvků, který poskytuje určitý psychický komfort nejen příslušníkům a zaměstnancům, ale také osobám zasaženým traumatizující událostí. V dnešní nelehké době, kterou poznamenal Covid-19 a válka na Ukrajině, je potřeba jít těmto službám vstříc a problémy řešit již v zárodku. Taktéž můžeme předcházet u těchto profesí syndromu vyhoření a jiným negativním vlivům působících na běžné fungování. Osobně si myslím, že systém psychologické podpory funguje na výborné úrovni. Jeho připravenost poskytnout první psychologickou pomoc i velkému počtu zasažených osob byla potvrzena například po nedávných tragických událostech spojených se střelbou na Filozofické Fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

V budoucnu by bylo možné ověřit míru informovanosti příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních sborů a zdravotnické záchranné služby o poskytovaných psychologických službách, zda je dostatečné povědomí o kolegiální podpoře a krizové intervenci, kdy a za jakých okolností je poskytována. Pokud by se zjistilo, že je třeba v této oblasti ještě zapracovat na zvýšení povědomí o nabízených službách, bylo by také možné se zamyslet nad možnými způsoby, jak toho docílit.

Seznam použité literatury

Monografie

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 8086898733.

HEŘMAN, Radomír. *Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-807-2515-271.

KROUPA, Miroslav a ŘÍHA, Milan. *Integrovaný záchranný systém*. 4., aktualiz. vyd. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. Praha: Armex, 2011. ISBN 9788087451014.

MV – generální ředitelství HZS ČR: Hasičský záchranný sbor České republiky, Praha, Ministerstvo vnitra 2018. ISBN: 978-80-87544-63-1.

ŠTEINBACH, Miroslav. 30 let Policie České republiky. In: Praha: Policejní prezidium ČR, 2021, s. 11-17. ISBN 978-80-908139-0-8.

UHÝRKOVÁ, Radana a BÍLKOVÁ, Andrea. *Vybrané kapitoly z předmětu Záchranářství a medicína katastrof*. Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Zlín, 2016. ISBN 978-80-88058-78-6.

VANÍČEK, Jiří. *Krizový zákon: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-787-5.

VYMĚTAL, Štěpán, et. al. *Možnosti psychologické podpory v Policii ČR*. Praha: THEMIS, nakladatelství Tiskárny MV, p.o., 2010. ISBN 978-80-7312-065-8.

ZPĚVÁK, Aleš. *Zákon o integrovaném záchranném systému: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5981-998.

Zákonná úprava a IAŘ (interní akty řízení)

Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky č. 43/2014, o psychologické službě HZS ČR v posledním znění.

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému v posledním znění.

Závazný pokyn policejní prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách v posledním znění.

Zákon č. 240/2000, o krizovém řízení v posledním znění.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému v posledním znění

Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě v posledním znění.

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách v posledním znění.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v posledním znění.

Webové stránky a elektronické zdroje

HUMPL, Lukáš a Vendula KOLÁŘOVÁ. SYSTÉM PSYCHOSOCIÁLNÍ INTERVENČNÍ SLUŽBY. *VZOROVÁ SMĚRNICE SPIS* [online]. [cit. 2024-02-19].

Dostupné z: chrome

extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://spis.cz/wp-content/uploads/2021/03/VZOROVA-SMERNICE-SPIS.pdf

HZS ČR. *Deset let psychologické služby HZS ČR* [online]. 2014 [cit. 2024-03-07].

Dostupné z:

file:///C:/Users/veron/OneDrive/Plocha/10_let_psych._slu%C5%BEby_HZS_%C4%8CR.pdf.

HZS ČR. *Dokumentace IZS – typové činnosti* [online]. [cit. 2024-01-29]. Dostupné

z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>.

HZS ČR. *Historie* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z:

<https://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasicsky-zachranny-sbor-cr-historie.aspx>.

HZS HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. *Jednotky požární ochrany* [online]. [cit. 2024-

02-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>.

HZS ÚSTECKÉHO KRAJE. *Integrovaný záchranný systém* [online]. [cit. 2023-12-

14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/co-je-to-izs.aspx>.

IBADATELNA. *Sbor národní bezpečnosti* [online]. [cit. 2024-01-21]. Dostupné z:

<https://ibadatelna.cz/en/slovník/sbor-narodni-bezpecnosti>

LINHART, Petr. HZS ČR. *HISTORIE CIVILNÍ OCHRANY* [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pojmy-1-cast.aspx?q=Y2hudW09MQ%3D%3D>.

MASARYKOVA UNIVERZITA. *Sociologicky_vyzkum_2021_1_1_* [online]. 2021 [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://is.muni.cz/el/law/podzim2021/MP102Zk/Sociologicky_vyzkum_2021_1_1_.pdf

MV-GŘ HZS ČR. *Statistická ročenka Hasičského záchranného sboru ČR 2022* [PDF]. Tiskárna Ministerstva vnitra, p.o, Bartůňkova 1159/4, 149 01 Praha 4, 2023. Dostupné také z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>.

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Historie četnictva a policie* [online]. [cit. 2024-01-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx?q=Y2hudW09MTQ%3D>

POLICIE ČR. *O POLICII ČR* [online]. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>.

STUDIJNI-SVET.CZ. *Metody sociologického výzkumu (kvalitativní, kvantitativní)* [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://studijni-svet.cz/metody-sociologickeho-vyzkumu-quantitativni-kvalitativni>.

STUDIJNI-SVET.CZ. *Metody sociologického výzkumu (kvalitativní, kvantitativní)* [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://studijni-svet.cz/metody-sociologickeho-vyzkumu-quantitativni-kvalitativni>.

SYSTÉM PSYCHOSOCIÁLNÍ INTERVENČNÍ SLUŽBY. *METODICKÉ DOPORUČENÍ pro poskytování psychosociální podpory ve zdravotnictví* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://spis.cz/wp-content/uploads/2021/03/MD_SPIS.pdf.

SYSTÉM PSYCHOSOCIÁLNÍ INTERVENČNÍ SLUŽBY. *Vznik a vývoj systému* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://spis.cz/kdo-jsme/>.

VETEŠNÍK, Jakub. *Z historie záchranných služeb* [online]. Olomouc, 40 [cit. 2024-01-26]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/117410924-Z-historie-zachrannych-sluzeb.html>.

WELCOME TO THE JUNGLE. *Assessment centrum: Co to je a jak se na něj připravit?* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: https://www.welcometothejungle.com/cs/articles/assessment-centrum_

ZACHRANNASLUZBA.CZ. *Letecká záchranná služba v ČR* [online]. 2021 [cit. 2024-01-27]. Dostupné z: <https://zachrannasluzba.cz/letecka-zachranna-sluzba/>

ZACHRANNASLUZBA.CZ. *Systém zdravotnické záchranné služby v ČR* [online]. [cit. 2024-01-26]. Dostupné z: <https://zachrannasluzba.cz/system-zzs-v-cr>.

ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA HL. M. PRAHY. *Historie ZZS HMP* [online]. [cit. 2024-01-26]. Dostupné z: <https://www.zzshmp.cz/o-zzs-hmp/historie-zzs-hmp>.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Rozdělení složek IZS dostupné z https://publi.cz/books/370/02.html	16
Obrázek 2: Organizační schéma HZS ČR dostupný z https://www.hzscr.cz/clanek/organizace-organizace.aspx	18

Seznam příloh

- 1. Informovaný souhlas s využitím rozhovoru**
- 2. Doslovný přepis provedených rozhovorů s respondenty**

Přílohy:

1. Informovaný souhlas s využitím rozhovoru:

INFORMOVANÝ SOUHLAS S VYUŽITÍM ROZHOVORU

pro potřeby zpracování bakalářské práce na téma

„Systém psychologické podpory u Integrovaného záchranného systému“

Bakalářská práce je zpracována v rámci studia bakalářského studijního oboru Bezpečnostně právní studia na Fakultě bezpečnostně právní Policejní akademie ČR v Praze. Rozhovor bude využit v rámci praktické části bakalářské práce, kdy pro účel průzkumu bude zcela zachována anonymita respondenta.

Já,

tímto uděluji souhlas s poskytnutím rozhovoru a zveřejněním jeho obsahu Dominiku Plíhalovi pro výše uvedené účely. Rozumím, že mohu kdykoliv od rozhovoru odstoupit a že citace rozhovoru bude použita zcela anonymně bez moji bližší identifikace.

V.....

Dne.....

Podpis.....

.....

Podpis autora práce

2. Doslovný přepis provedených rozhovorů s respondenty:

Respondent č. 1: Členka týmu krizové intervence a týmu poskytovatelů kolegiální podpory (peerů) u Policie ČR.

Položené otázky a jejich doslovný přepis:

1. Kde jste v současné době služebně zařazena?

Od 01.01.2021 jsem služebně zařazena na Oddělení obecné kriminality SKPV Územního odboru Krajského ředitelství policie, na pozici komisaře.

2. Co je náplní Vaší práce?

Náplní mojí práce je vyšetřování trestné činnosti, a to zejména v oblasti trestné činnosti mravnostní a násilné. Prakticky jde o zpracování přidělených trestních spisů, vedení a plánování jednotlivých úkonů v rámci trestního řízení. Při výkonu služby na tomto služebním místě mimo vyšetřování přidělených trestních spisů několik dní v měsíci držím jako procesualista tzv. dosah v rámci výjezdové skupiny SKPV Územního odboru.

Z vlastní iniciativy dále od roku 2019 působím jako krizový intervent v rámci našeho krajského ředitelství v týmu krizové intervence a od roku 2021 jako tzv. peer v týmu kolegiální podpory.

3. Od kdy jste ve služebním poměru u PČR??

Ve služebním poměru jsem od roku 2017.

4. Od kdy jste interventem a peerem?

Jak jsem již uvedla, interventem od roku 2019 a peerem od roku 2021.

5. Co Vás vedlo k vstoupení do týmu krizových interventů zřízených krajským ředitelstvím?

K Policii ČR jsem se rozhodla jít zejména pro své přesvědčení a motivaci pomáhat lidem. Když jsem ale po absolvování základní odborné přípravy nastoupila do služby na poměrně malé obvodní oddělení, přišlo mi, že zkrátka nedělám „dost“. Nezachraňovala jsem každý den někomu život ani jsem nezadržovala denně nějakého pachatele trestné činnosti. Mimo to jsem se chtěla ve službě i nadále rozvíjet a učit novým věcem. Shodou náhod jsem pak

na intranetových stránkách narazila na takový informační letáček, ve kterém stálo, že tým krizové intervence při našem krajském ředitelství hledá nové členy. Po informativním rozhovoru s naší policejní psycholožkou jsem následně usoudila, že by to mohlo být něco pro mě.

6. Dokážete upřesnit, zda došlo k nějakému vývoji v poskytování psychologické pomoci od Vašeho zařazení do týmu?

Jako hlavní rozdíl vnímám v možnosti supervizních setkání s externím psychologem, která probíhala tuším během posledních dvou let v rámci čerpání dotací z Norských fondů. V supervizích by se mělo snad pokračovat i nadále mimo ty Norské fondy. V rámci supervize máme všichni možnost probrat své zkušenosti s náročnějšími intervencemi, sdílet své dojmy, konzultovat a dostat zpětnou vazbu na náš postup. To si dovolím tvrdit, že je velmi důležité. Často totiž z místa intervence odjíždíte se smíšenými pocity. Přece jen krizová intervence není o žádné dlouhodobé terapeutické práci, jde o první psychickou pomoc a není tedy ani fakticky možné, abychom z místa odjížděli s tím, že intervenovaná osoba je už zcela v pořádku. Tak to prostě není.

Mimo to došlo taktéž ke změnám v rámci týmu kolegiální podpory. V roce 2021 došlo k rozšíření řady peerů a jejich proškolení. Tento tým při našem krajském ředitelství byl fakticky zřízen snad již v roce 2016, ale prakticky, mám dojem, začal fungovat až v roce 2021.

7. Jak si myslíte, že Vámi poskytované psychologické služby vnímají ostatní příslušníci a zaměstnanci v rámci PČR? Kladně nebo spíše negativně a proč?

Nejde asi generalizovat a hodně záleží na celkovém založení a postoji dané osoby k psychologickým službám jako takovým. Ze strany řady svých kolegů jsem se od počátku působení v týmu setkávala spíše s kritikou a odmítavými postoji ke krizové intervenci. Avšak v případě, že jsem cestou operačního důstojníka na místo jimi přímo přivolána, spadne jim často kámen ze srdce, že si tu danou osobu převezmu a ulehčím jim práci, když si se situací na místě často nejsou již sto poradit. Takže v takových případech se pak setkávám s pozitivními ohlasy na svou práci. Co se týče postoje policistů a zaměstnanců policie k využití krizové

intervence pro sebe v případné tíživé životní situaci či po náročném zákroku, je často odmítavý. Častokrát jsem se setkala s takovými tvrzeními, že by takovou službu nevyužili, že by jim to rozhodně nepomohlo, a naopak by měli obavu z toho, zda by jim to nemohlo uškodit, když by jejich nadřízení věděli, že nějakou takovou službu využili. Policista přece musí být „superhrdina“, který se vyrovná se vším. Ano, i s takovými názory jsem se již setkala.

Mám za sebou ale i krizovou intervenci příslušníka policie, který mi sám sdělil, že rozhovor se mnou mu moc pomohl a vidí už tu svou momentální tíživou životní situaci s větším nadhledem, byť mu krizového interventa přivolal nadřízený a sám by o takovou službu nezažádal právě z obavy možných následků pro další výkon služby.

Co se týče názorů na kolegiální podporu, mám za to, že většina příslušníků a zaměstnanců o této službě vůbec neví. Dle mého názoru by minimálně na našem krajském ředitelství byla třeba osvěta za účelem větší informovanosti příslušníků a zaměstnanců policie o této službě. Řekla bych ale, že správná kolegiální podpora by měla právě probíhat tak nějak skrytě, bez toho, aniž by daná osoba měla pocit, že musí někoho žádat o pomoc. Pokud je peer empatický a dokáže naslouchat, což by samozřejmě měl, vykonává kolegiální podporu téměř na denní bázi.

8. Které služby jsou z Vašeho pohledu nejvíce využívány a z jakého důvodu?

Pokud mluvíme o poskytovaných psychologických službách obecně, určitě to jsou služby policejního psychologa při personálním výběru nových příslušníků vzhledem k neustálé náborové kampani Policie ČR.

9. Jak často dochází z Vaší strany k poskytování první psychologické pomoci na místě zásahu?

To je opravdu různé, nelze to nijak průměrovat. Na našem krajském ředitelství slouží každý intervent zpravidla jeden týden za čtvrt roku. Záleží tedy, zda v tom konkrétním týdnu je člověk k nějaké intervenci přivolán. Například na svůj první výjezd jsem čekala dva roky od svého vstupu do týmu a následně

pak měla v jednom týdnu dokonce dvě několikahodinové náročné intervence v jeden den. To už bylo opravdu na hranici zvládnutelnosti.

10. K jakým událostem jste nejčastěji přivolána?

Vzhledem k tomu, že jsem v týmu opravdu krátce a první dva roky jsem žádný výjezd neměla, můžu říct, že zatím se ty události opravdu různí. Často jde o intervence pro pozůstalé po úmrtí osob (po sebevraždách a různých nehodách). Mimo to jsme se jako policejní interventi účastnili opatření spojených s živelnou pohromou (tornádo na Moravě) či válečnou situací na Ukrajině (na zřízeném pracovišti KACPU).

11. Vyjíždíte z vlastního volna nebo z pracovní doby?

S ohledem na to, že momentálně na našem krajském ředitelství máme pouze jednu psycholožku působící na zkrácený úvazek, která předně vykonává personální výběr, sloužíme v tom konkrétním týdnu pohotovost tzv. 24/7. Dříve, když jsme měli dvě psycholožky na plný úvazek a dosah v pracovní době, tj. 7-15 hod., držela psycholožka. My jsme vyjížděli až k případům v době mimopracovní. Nyní je to ale tak, že sloužíme opravdu celých 24 hodin, což je pro mě celkem komplikace, jelikož si v tom daném týdnu nemohu plánovat žádné úkony (výslechy, výjezdy za SKPV apod.) v rámci svého běžného výkonu služby. Vnímám, že to není komplikace jen pro mě, jako zpracovatele spisů, ale taktéž pro naše vedení. Mimo to, když si vzpomenu na ten konkrétní den, kdy jsem měla to „štěstí“ na dvě intervence během 24 hodin, představa, že by mi to takto „padalo“ opravdu každý den celý týden, otevřeně řeknu, že bych to nezvládla a musela poprosit o pomoc další kolegy interventy.

12. Setkáváte se po náročném zákroku s žádostmi o poskytnutí kolegiální podpory nebo krizové intervence od svých kolegů?

Řekla bych hlavně, že po náročném zákroku by se jednalo spíše o krizovou intervenci než kolegiální podporu. S ničím takovým, souvisejícím s výkonem služby, jsem se zatím nesečkala. Ale v souvislosti s nedávnou tragickou událostí na FF UK v Praze jsme byli připraveni s naším týmem krizové intervence v případě potřeby vyjet. Co se týče poskytování kolegiální podpory kolegům, můžu říct,

že bych se nebála několik rozhovorů s různými kolegy označit jako kolegiální podporu.

13. Jaké jsou náležitosti pro poskytování kolegiální podpory?

Kolegiální podpora u PČR slouží k rozšíření psychické podpory v rámci policie. Hlavním cílem tohoto systému je prevence rozvoje psychických obtíží u příslušníků a zaměstnanců policie. Jednotliví peeri v místě svého služebního či pracovního zařazení aktivně působí ve prospěch svých kolegů. Každý peer by měl projevovat pozornost ve směru svým kolegům. Měl by být všímavý a empatický. Měl by projevovat účast, zájem a porozumění náročné životní situaci či momentálnímu psychickému rozpoložení kolegy. Fungování týmu kolegiální podpory je zakotveno v Pokynu policejního prezidenta č. 231/2013, o psychologických službách. Mimo to každé krajské ředitelství strukturu a fungování týmu upřesňuje jednotlivými interními akty řízení. Peer poskytuje kolegiální podporu dobrovolně a nezištně. Buď na žádost konkrétní osoby nebo na základě vlastního uvážení či žádosti nadřízeného či jiných osob. O skutečnostech, o kterých se peer dozví v rámci kolegiální podpory, zachovává mlčenlivost.

14. Byla jste někdy požádána o pomoc i rodinnými příslušníky svých kolegů? Pokud ano, za jakých okolností k tomu došlo?

Zatím jsem požádána nebyla.

15. Myslíte si, že v této oblasti je dostatek informací o využití psychologických služeb mezi konkrétními příjemci?

Jak jsem již výše uvedla, co se týče poskytování kolegiální podpory vnímám zde prostor pro zlepšení. Ohledně krizové intervence je snad minimálně každý příslušník informován. Jak ale jednotliví příslušníci komunikují možnost využití služeb krizového intervenanta civilním osobám, opět závisí na dané osobě konkrétního policisty.

16. Má poskytování psychologických služeb v rámci PČR nějaké nedostatky? Pokud ano, jaké?

Na našem krajském ředitelství momentálně určitě nedostatek policejních psychologů. Mimo to ta zmíněná nedostatečná osvěta o poskytovaných psychologických službách. Jiné nedostatky asi nevnímám.

17. Vnímáte nějaké rozdíly mezi jednotlivými složkami IZS napříč psychologickou pomocí? Pokud ano, tak jaké?

Hlavními rozdíly jsou asi rozdílné situace, ke kterým jezdí interventi ostatních složek IZS. Policejní interventi jezdí přednostně k událostem spojeným s trestnou činností, dopravními nehodami, sebevraždami apod. Hasiči spíše k nejrůznějším živelným pohromám a mimořádným událostem. Záchraná služba pak zase k událostem spojeným s jejich činností. Je ale pravdou, že se tu a tam při nějakých událostech setkáváme. Co se týče kolegiální podpory a fungování jejich psychologů, o tom nemám žádné informace.

18. Jste se svojí funkcí krizového interventa a poskytovatele kolegiální podpory spokojená? Pokud byste měla tu možnost, učinila byste toto rozhodnutí znovu?

Musím říct, že mě tyto funkce naplňují a zejména ze strany intervenovaných osob a policistů, kteří mě na místo žádají, mám opravdu pozitivní zpětnou vazbu. To je mi i motivací do další činnosti. Mimo to jako intervent mám možnost se účastnit nejrůznějších zajímavých školení, „imzů“ apod., které jsou pro mě přínosné a taktéž zpestřením běžného výkonu služby.

19. Myslíte si, že Vás tato práce nějak poznamenala? Pokud ano, jak?

Neřekla bych, že přímo poznamenala, ale už jako řadový policista se člověk setkává se situacemi, které jsou pro většinu civilistů nepředstavitelné a obtížně zvládnutelné. Nemohu si připouštět k tělu všechny ty lidské tragédie a neštěstí, ke kterým jsem vysílána, protože pak bych takovou práci dost dlouho dělat zkrátka nevydržela. Ale je jasné, že některé případy mne ať už jako policistu, krizového interventa nebo jako člověka obecně, prostě zasáhnou. Naštěstí máme ale ty zmíněné supervize a díky krizové intervenci se pohybuji mezi lidmi, kde se nemusím bát svěřit nebo si říct o pomoc.

Respondent č. 2: Člen týmu krizové intervence a týmu poskytovatelů kolegiální pomoci u Zdravotnické záchranné služby, koordinátor kraje pro psychosociální intervenční péči.

Položené otázky a jejich doslovný přepis:

1. Kde jste v současné době pracovně zařazen?

V současné době jsem zařazen na pozici zdravotnického záchranáře a rovněž působím jako krajský koordinátor pro systém psychosociální intervenční péče. Vykonávám výjezdovou činnost v kraji, ale můžu sloužit kdekoliv v rámci našich pěti stanic. Co se týče mého působení ve SPIS, tam funguji v celém kraji, kde

je zrovna potřeba. Působím zde také na lince kolegiální podpory i krizové lince pomoci pro blízké pacientům. Mohou ji využít příslušníci i veřejnost. Dále pracuji jako lektor vzdělávacího výcvikového střediska pro moduly ALS (pokročilá neodkladná resuscitace) a **dítě**, které se nachází v krajském městě. U ZZS jsem od roku 2016, interventem jsem se stal v roce 2017, peerem jsem od roku 2018, jako koordinátor působím od roku 2020. O tom, kdo se stane koordinátorem, rozhodují naši odborní garanti spisu. Vesměs se jedná o práci mimo základní činnost. V současné době jsem i intervizor pro SPIS, což je v podstatě zkušenější kolega, který již má za sebou určité množství intervencí a může dát mladšímu členovi týmu zpětnou vazbu na to, jak si vedl. V podstatě s ním rozebere jeho náročnou intervenci nebo náročnou peer podporu.

2. Co je náplní Vaší práce?

Výjezdy ZZS, což je primární náplní mé práce. Vše ostatní je nad rámec působení. Jak již bylo zmíněno, pracuji jako lektor, intervent a peer. Intervence nesmí zasahovat do pracovní činnosti, protože nelze opustit výjezdovou skupinu, která by pak nebyla úplná. Intervence se musí plánovat dopředu, nelze je vykonávat v pracovní době. Pokud jsem o ni například požádán ve dvě hodiny odpoledne a já vím, že mám v sedm večer nastoupit do služby, tak musím vyhodnotit, zda se vše dá časově zvládnout. Pokud ne, tak jí musím odmítnout a požádat kolegu, aby jel místo mě. Vzhledem k tomu, že je nás v současné době 10 interventů, tak se nám ji vždy daří obsadit. Samotná intervence je placená

od doby odjezdu do doby příjezdu, jako přesčas. Na tuto činnost máme uzavřenou DPP.

3. Od kdy jste zaměstnán u ZZS?

Jak již bylo zmíněno výše, od roku 2016.

4. Od kdy jste interventem a peerem?

Interventem jsem od roku 2017 a peerem od roku 2018.

5. Co Vás vedlo k vstoupení do týmu krizových interventů?

Po tom, co jsem si prošel náročnějším životním obdobím, jsem začal uvažovat, že by nějaká podobná služba byla pro mě. Následně mě oslovila koordinátorka, že bude rozšiřovat svůj tým a zda bych neměl zájem. Vzal jsem si tedy čas na rozmyšlenou, protože toto není úplně jednoduchá pozice, ale říkal jsem si, že tímto získám alespoň novou pracovní zkušenost. Nabídku jsem tedy přijal, abych mohl pomáhat buď sám sobě nebo ostatním. Říkal jsem si, že kdyby se mi v budoucnu stalo něco podobného, už bych věděl, jak se s nastalou situací vypořádat. Tuto myšlenku mi ovšem hned odborní garanti zhatili. Podle jejich slov, pokud se člověk nachází v akutní stresové reakci, tak nezáleží na tom, kolik toho má načteno a ví. Tam mu nic nepomůže.

6. Dokážete upřesnit, zda došlo k nějakému vývoji v poskytování psychologické pomoci od Vašeho zařazení do týmu?

Došlo pouze k obměně lidí v týmu, to je ale spíš generační záležitost. K vývoji žádnému nedošlo, protože již před mým příchodem byla spolupráce nastavená velmi dobře, zde již není prostor vytvářet něco nového. Celé propagaci systému pomohl Covid – 19, kdy se hodně začalo mluvit o intervenční a peer podpoře a naše služba se dostala do podvědomí zaměstnanců, kteří zrovna byli pod velkým tlakem. Do té doby se tato služba moc nepropagovala a na většinu lidí působila jako něco spíše interního. Veřejnosti se nenabízela v tak velkém množství a už vůbec ne těm, kterých se to přímo netýkalo. S příchodem pandemie vše získalo velkou mediální podporu, a to byl ten boost. Dnes každý nově nastupující člověk k ZZS se seznámí na intranetu mimo jiné s dokumenty a letáky týkající se psychické pomoci. Co se týče informací pro veřejnost, tak nemocnice

v kraji mají na svých odděleních letáky s informacemi nebo alespoň telefonními čísly, aby buď pacienti nebo zaměstnanci věděli, kam se v případě potřeby obrátit. Co se týká vzdělávání, tak to probíhá na NCO v Brně, což je naše doškolovací středisko, které je spravováno ministerstvem zdravotnictví. K tomu, aby se člověk stal interventem nebo peerem, tak musí absolvovat kurz, který se skládá ze čtyř tří denních bloků a každý den má 8 hodin. Což ve výsledku dělá 96 hodin. Na konci kurzu probíhá kolokvium, které se skládá z písemné zkoušky a modelové situace, kdy lektoři garanti dělají zasažené a zkoušený s nimi musí pracovat, jako by to byla reálná situace. Pokud si chce člověk udělat kurz na peer, tak si musí znovu projít kurzem, který má ale jisté odlišnosti. Časová dotace pro oba kurzy je stejná, liší se probíranými tématy. Pokud je člověk členem týmu, taky by se měl alespoň jednou ročně účastnit tzv. refreshů, které jsou vypisované na různá témata nebo se alespoň jednou ročně účastnit konference pro peery nebo interventy.

7. Jak si myslíte, že Vámi poskytované psychologické služby vnímají ostatní zaměstnanci v rámci ZZS? Kladně nebo spíše negativně, a proč?

Co se týká intervenční podpory, tak mám pocit, že nás za poslední dobu více využívají. Možná je to i zapříčiněno tím, že se o SPIS podpoře mluví již při nácviu mimořádné události, kdy jsme přímo zahrnuti v modulu. Posádka při zásahu, kde je to třeba, využije našich služeb a nechá nás mluvit se sekundárně zasaženými. Co se týká peer podpory, tam je to běh na dlouhou trať. Myslím si, že historicky se na ni koukalo skrz prsty, přeci jenom jsme zdravotníci a tyto věci musíme zvládat sami a kdo to nezvládá, tak zde nemá co dělat. Já jsem tuto situaci naštěstí osobně nezažil. SPIS funguje od roku 2015 a teď už je situace lepší. Lidé si k tomu postupně hledají cestu. Jak již bylo řečeno, vším výrazně pohnul Covid – 19. Lidé si uvědomili, že by se měli lépe starat o své duševní zdraví. Ještě je potřeba zmínit, jaký je vlastně mezi oběma podporami rozdíl. U ZZS se dělí na peery a interventy, které sama zastřešuje. Placeni jsou za poskytnutou podporu mimo svoji běžnou pracovní dobu, formou DPP. Vše je na dobrovolné a anonymní bázi. Peer pracuje s kolegou zdravotníkem jako podpora. Řeší s ním témata týkající se práce a jeho osobního života, je tam ale přesah do akutní stresové reakce. Intervent je naopak člověk, který poskytuje podporu směrem ven. Což znamená, že například přijíždí na místo neúspěšné resuscitace, kde se věnuje

sekundárně zasaženým osobám. Nepracuje primárně se svými kolegy. Pokud je ovšem výjezd zasáhne, tak vše probíhá formou peera. Na intranetu naleznou jejich seznam, ze kterých si můžou vybrat a sami je oslovit, protože jsou zde uvedena telefonní čísla. Když má posádka náročný výjezd, tak mě, jako koordinátorovi, přijde upozornění z dispečinku. Vzniklé situace se dělí na dva typy. Ten první zahrnuje například úmrtí kolegů nebo blízkých osob, bezprostřední ohrožení života nebo zdraví na výjezdové skupiny, dopravní nehodu vozidla ve vztahu k řidiči, nebo fyzické napadení posádky s vysokou intenzitou. Těmto lidem sami nabídneme, že pokud by potřebovali, tak se mohou obrátit na SPIS. Víme totiž, že pokud byli vystaveni akutní stresové reakci, tak je možnost využít psychickou podporu většinou ani nenapadne. Pak jsou události druhého typu, což jsou například péče o extrémně devastované oběti, nezdařený pokus o záchranu spojený s pocitem bezmoci, selhání jednotlivce nebo profesní pochybení, dopravní nehoda zásahového vozidla ve vztahu k ostatním členům výjezdové skupiny, agresivní chování ze strany pacienta a jeho okolí, těžké trauma nebo smrt dítěte, události s nadměrným zájmem médií nebo šikana na pracovišti nebo jakákoliv jiná událost, která má příliš silný dopad na psychiku. U těchto situací víme, že pokud jsou kolegové tomuto vystaveni, tak je zde určitá pravděpodobnost, že se nějaké forma akutní stresové reakce může vyvinout. Nikdo nikoho k ničemu nenutí, vše je dobrovolné a záchranáři pomoci můžou využít, ale nemusejí.

8. Které služby jsou z Vašeho pohledu nejvíce využívány a z jakého důvodu?

Rozhodně interventi a pokud jsou využíváni peer, tak mi kolegové většinou tuto činnost nevykazují, protože žádostí o pomoc je buď málo nebo situaci vyhodnotí tak, že se nejednalo o peer podporu, i když to mohlo nést její znaky.

9. Jak často dochází z Vaší strany k poskytování první psychologické pomoci na místě mimořádné události?

U nás žádná mimořádná událost zatím nenastala a nebylo tak třeba poskytovat psychologickou pomoc. Vždy si ale musíme dávat pozor na to, aby nedošlo ke střetu rolí. Když jsem na výjezdu jako záchranář, tak nemám čas být zároveň

jako intervent. Pokud tam jsem jako intervent, tak musím zvolit jiné tempo práce nebo řeči.

10. K jakým událostem nejčastěji vyjíždíte?

Nejčastěji se jedná o výjezdy spojené se smrtí. Buď to jsou náhlé zástavy oběhu u starších pacientů nebo úmrtí malých dětí.

11. Vyjíždíte obvykle z vlastního volna nebo z pracovní doby?

Intervenci poskytuji z vlastního volna, za plat. V pracovní době nevyjíždím.

12. Setkáváte se po absolvování náročného výjezdu s žádostmi o poskytnutí kolegiální podpory od svých kolegů?

Není to pravidlem. Setkal jsem se s tím, ale jsou to výjimky. Kolega mě přímo oslovil a chtěl řešit vzniklou situaci.

13. Jaké jsou náležitosti pro poskytování kolegiální podpory?

Jak již bylo zmíněno výše, kolegové si mohou peera vyhledat na intranetových stránkách a sami ho oslovit.

14. Byl jste někdy požádán o pomoc i rodinnými příslušníky svých kolegů? Pokud ano, tak za jakých okolností?

Požádaný jsem o to nikdy nebyl, ale pokud by nás oslovili a nacházeli by se v akutní stresové reakci, tak bychom s nimi pracovat mohli. Jedná se spíše o úkol intervenanta než peera. Otázkou zůstává, zda by byly splněny požadavky intervenční podpory, protože jde o řešení akutní stresové reakce, která trvá do 72 hodin. Po uplynutí této doby bychom s nimi neměli pracovat, ale předat je do péče psychologů.

15. Myslíte si, že v této oblasti je dostatek informací o využití psychologických služeb mezi konkrétními příjemci?

Myslím si, že ano. Samozřejmě se snažíme publikovat vše dostupnou formou. Chceme, aby měli k dispozici určitý kvantum informací, ale rozhodně není naším cílem je jimi zahltnout. Vše se sděluje na schůzích nebo školeních.

16. Má poskytování psychologických služeb v rámci ZZS nějaké nedostatky? Pokud ano, jaké?

Dle mého názoru by byl potřeba tým s větším počtem lidí. Z tohoto důvodu se nám v současné době nedaří držet pohotovosti. Vše ostatní, si myslím, funguje velmi dobře.

17. Vnímáte nějaké rozdíly mezi jednotlivými složkami IZS napříč psychologickou pomocí? Pokud ano, tak jaké?

Určitě vnímám. Ať už se jedná o držení pohotovosti nebo způsobu aktivace. My vyjíždíme na místo jako interventi pouze pokud s tím zasažený souhlasí. Pokud řeknou, že si nás nepřejí, tak na místo nevyjíždíme.

18. Jste se svojí funkcí krizového interventa a poskytovatele kolegiální podpory spokojený? Pokud byste měl tu možnost, učinil byste rozhodnutí stát se jím znovu?

Pokud bych měl tu možnost a bylo by to za stejných podmínek, tak ano, šel bych do toho znovu. Můžu říct, že jsem s touto funkcí spokojen.

19. Myslíte si, že Vás práce interventa nějak poznamenala? Pokud ano, jak?

Poznamenalo mě to určitě. Člověk se totiž stává více vnímavým, co se týče emocí na výjezdu k sekundárně zasaženým. Zároveň abych mohl tuhle práci vykonávat, musel jsem si nastavit velmi vysokou úroveň psychohygieny. Ať už tohle všechno na mě mělo nebo má jistým způsobem pozitivní i negativní vliv, stále to beru jako svoje nejlepší životní rozhodnutí a lituji, že jsem do toho nešel dřív.

Respondent č. 3: Člen týmu posttraumatické péče a týmu kolegiální psychické pomoci u Hasičského záchranného sboru České republiky.

Položené otázky a jejich doslovný přepis:

1. Kde jste v současné době služebně zařazen?

Od roku 2016 jsem služebně zařazen ve výjezdové stanici s výkonem služby P1 Hasičského záchranného sboru kraje na pozici nadstrážmistra.

2. Co je náplní Vaší práce?

Náplní mojí práce je provádění záchranných a likvidačních prací na místě zásahu. Na naší stanici jsem hlavním akreditovaným instruktorem pro vyprošťování osob a provádím proškolení nových kolegů. Vlastním oprávnění lodivoda a jsem zařazen na pozici strojníka. Působím aktivně v týmu posttraumatické péče jako řádně vyškolený krizový intervent a poskytovatel kolegiální podpory, tzv. peer.

3. Jak dlouho jste ve služebním poměru u HZS ČR??

V roce 1996 jsem nastoupil k Hasičskému záchrannému sboru České republiky do výjezdové stanice v Brně. Zde jsem aktivně působil do roku 2016 a poté jsem přešel do místa současného působiště. U sboru působím již 28 let.

4. Jak dlouho jste členem TPP, krizovým interventem a peerem?

Členem týmu posttraumatické péče jsem od roku 2010. Vstupem do něj jsem absolvoval školení a akreditované kurzy, které byly zakončeny certifikací pro výkon krizového intervenanta a poskytovatele kolegiální podpory. Dříve jsem byl v týmu posttraumatické péče v Brně a současně s přechodem jsem byl jako certifikovaný poskytovatel podpory zařazen do současného týmu v kraji.

5. Co Vás vedlo ke vstoupení do týmu posttraumatické péče?

Zhruba v roce 2004 došlo na mém, již bývalém krajském ředitelství, k možnosti zavedení koncepce psychologické služby u Hasičského záchranného sboru. Nábor členů, kteří by chtěli být součástí tohoto systému a pomoci kolegům se prováděl po všech hasičských stanicích v kraji. V prvopočátku nás bylo zhruba kolem 15 lidí, kteří absolvovali vstupní kurz s psychologem kraje a s psycholožkou GŘ – HZS ČR. Hlavní koordinátorkou celého programu byla právě hlavní

psycholožka. Cíl kurzu představoval vymezení představy o tom, co by měla psychologická pomoc obsahovat, princip fungování, postupů a zaměření se na konkrétní subjekty. Poté jsme absolvovali školení zaměřené primárně na pomoc svým kolegům a zaměstnancům Hasičského záchranného sboru. Pokud si dobře vzpomínám, v roce 2010 došlo k rozšíření psychologické pomoci zasaženým osobám mimořádnou událostí. Už na začátku jsem věděl, že chci být součástí projektu, naučit se naslouchat lidem a pomoci jim v náročné životní situaci.

6. Dokážete upřesnit, jak se vyvíjela psychologická pomoc u HZS ČR od prvopočátku až do současnosti?

Jak jsem již uvedl v roce 2004 došlo na mém, již bývalém krajském ředitelství, k možnosti zavedení koncepce psychologické služby u Hasičského záchranného sboru. Při náboru jsme absolvovali školení o poskytování posttraumatické péče pro hasiče. Potom přišlo druhé školení v roce 2010 o poskytování pomoci zasaženým osobám zvenčí. Kurz byl zakončen certifikací o absolvování odborné přípravy v poskytování první psychické pomoci. V tomto roce došlo k zřízení týmu posttraumatické péče HZS ČR vydaný na základě pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 37/2010. Člen týmu je plně vyškolený krizový intervent a poskytovatel kolegiální podpory.

Každý rok absolvujeme dva „imzi“. Jeden je zaměřen na organizační věci a zhodnocení zásahů. Druhý je vícedenní a řeší se zde nácviky možných situací. Jsou zde zváni hosté z jiných týmů a složek. Ještě také rozdělujeme absolvování „imzů“. Dělíme je na školení pro posttraumatické týmy a na ty, co mají za sebou pouze základní školení.

7. Jak si myslíte, že Vámi poskytované psychologické služby vnímají ostatní příslušníci a zaměstnanci v rámci HZS ČR? Kladně nebo spíše negativně, a proč?

Osobně si myslím, že práce krizových interventů na místě zásahu je velmi kvitována ze strany hasičů. Přeci jen je lepší, když se na místo traumatizující události dostaví vyškolený intervent. Většina hasičů na místě není schopna plně porozumět zasažené osobě a plynul s ní komunikovat, a tak jim často spadne

kámen ze srdce, když na místo dorazí intervent. Zúčastněné osoby jsou rády, že je tam někdo, kdo ví, jak jim pomoci. Poskytování kolegiální podpory je využíváno méně, není o tom moc povědomí. Spíše vše funguje na bázi, že si popovídáme, ale rozhovor není třeba označit za poskytování kolegiální podpory.

8. Které služby jsou z Vašeho pohledu nejvíce využívány a z jakého důvodu?

Pokud bychom se bavili o poskytování psychologických služeb obecně, v Hasičském záchranném sboru ČR, jednalo by se spíše o činnost psychologa při personálním výběru a výběrových řízeních do specializovaných funkcí. Dále je často využívaná krizová intervence a jako poslední, dle mého názoru, je kolegiální podpora.

9. Jak často dochází z Vaší strany k poskytování první psychologické pomoci na místě zásahu?

Osobně mohu říct, že v současné době nejsem volán k žádnému velkému množství zásahů z důvodu malého počtu naší jednotky. Samozřejmě jsem za celou dobu své působnosti v týmu posttraumatické péče vykonal již nespočet intervencí, ale co se týče současné doby, tak se jedná o pár případů. V současné době operační důstojník Integrovaného operačního střediska HZS kraje využívá interventy z centrály HZS územního odboru. Je zde přeci jenom větší počet posádek a neohrozí to výkon služby. Ve většině případů vyjíždí na místo člen TPP a člen, který teprve absolvuje kurzy a získává tímto cenné informace před zařazením do týmu. Většinou je již zařazen minimálně jako poskytovatel kolegiální podpory. Pokud já sám mám osobně výjezd, kde je potřeba poskytnout první psychologickou pomoc a neohrozí to výkon služby, poskytnu ji. Při zjištění psychického rozpoložení osoby vlivem traumatizující události vyhodnotím, zda jsem schopen sám osobě pomoci v rámci výjezdu nebo zavolám jiného krizového intervenanta.

10. K jakým událostem nejčastěji vyjíždíte?

Za celou dobu své působnosti jsem byl již na nespočtu krizových intervencí. Mezi nejčastěji využívanými bych určitě zařadil dopravní nehody s těžkým zraněním, popřípadě s následkem úmrtí. Dále poskytujeme pomoc při mimořádných

událostech, kde došlo k traumatizující události. Například se tým krizových interventů účastnil na opatření spojené s tornádem na Moravě.

11. Vyjždíte obvykle z vlastního volna nebo z pracovní doby?

Primárně jsme vysíláni z pracovní doby, jelikož se na každé výjezdové stanici nachází minimálně jeden člen týmu posttraumatické péče. V současné době

se snažíme, aby aspoň na každé směně byla vyškolená osoba k poskytnutí první psychické pomoci. Jedná se tedy o osobu, která ještě není zařazena v týmu TPP, ale absolvovala již nějaké školení. Z vlastního volna vyjždíme pouze na základě dobrovolnosti, kdy jsme osloveni operačním důstojníkem a lze to odmítnout. Co se týče financování, tak činnost je vykonávána na základě dobrovolnosti a ochotě daného příslušníka nebo zaměstnance. Následně je tato činnost zhodnocena v odměňování pracovníka formou finanční odměny.

12. Setkáváte se po náročném zásahu s žádostmi o poskytnutí kolegiální podpory od svých kolegů?

V první řadě musím říct, že v našem kraji tolik náročných zásahů nebývá a spojené s naší výjezdovou stanicí už skoro vůbec. O poskytnutí krizové intervence spojené s traumatizující událostí příslušníka jsem se ještě neseťkal. Každopádně tuto formu si řídí a organizuje psycholog za použití různých forem, jako může být například psychoterapeutický rozhovor. Taktéž ani oficiální využití kolegiální podpory, kde dochází ke sdílení zatěžujících, nadlimitních prožitků formou první psychické pomoci nebo defusingu a debriefingu. Dle mého názoru na to příslušníci nejsou zvyklí a bojí se třeba možných postihů, popřípadě přezkumného řízení. Spousta lidí si věc snaží uzavřít v sobě a potlačit svoje city. Každopádně bych mohl říct, že několik rozhovorů by se dalo označit jako kolegiální podpora.

13. Jaké jsou náležitosti pro poskytování kolegiální podpory?

Kolegiální podporou u HZS ČR rozumíme soubor jednoduchých laických postupů vedoucích ke zmírnění následků prožité traumatizující události. Je zařazen v systému poskytování posttraumatické péče příslušníkům a zaměstnancům zakotvený v pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 43/2014, o psychologické službě Hasičského

záchranného sboru České republiky. Jednotliví peři by dle mého názoru měli být všímaví a empatičtí vůči svým kolegům. Naslouchat jejím potřebám, projevovat zájem a porozumění s náročnou životní situací a současnému psychickém rozpoložením kolegy. Za mnou osobně může kdokoliv přijít s jakýmkoliv problémem a tím, že jsem již sám prožil řadu životních lekcí, dokážu jim poradit a porozumět. Naše fungování je buď na základě vlastního uvážení nebo žádosti nadřízeného či koordinátora TPP. O všem, co se během kolegiální podpory dozvíme, musí být zachována mlčenlivost a diskrétnost.

Kontakty pro příslušníky jsou vyvěšeny na našich intranetových stránkách nebo lze využít i Anonymní linku pomoci v krizi na tel. čísle.: 974 834 688. Tato linka je resortní a můžou ji využít jak příslušníci a zaměstnanci HZS ČR, tak Policie ČR, Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR a další.

**14. Byl jste někdy požádán o pomoc i rodinnými příslušníky svých kolegů?
Pokud ano, za jakých okolností k tomu došlo?**

Naštěstí jsem zatím nebyl.

15. Myslíte si, že v této oblasti je dostatek informací o využití psychologických služeb mezi konkrétními příjemci?

Osobně si myslím, že ohledně krizové intervence poskytované osobám zasaženým mimořádnou událostí, je mezi zasahujícími příslušníky dostatek. Ví, jak postupovat, kdy přivolat krizového intervenanta a je při společných poradách vždy apelováno na využívání těchto služeb pro zasažené subjekty. Ke kolegiální podpoře si myslím, že je taky dostatek informací, jsou pravidelně seznamováni s tím, že ji mohou v případě potřeby využít a jak. Spíše tahle forma psychologické pomoci bude potřebovat ještě chvíli času na ukotvení ve sboru, aby si příslušníci nemysleli, že je to něco špatného a mohli se kdykoliv na nás obrátit.

16. Má poskytování psychologických služeb v rámci HZS ČR nějaké nedostatky? Pokud ano, jaké?

Každý systém má své nedostatky, myslím si, že od roku 2004 a 2010 došlo k velkému posunu v oblasti poskytování psychologických služeb. Dříve to bylo primárně zaměřeno na příslušníky a zaměstnance. Poté se systém rozšířil i na další osoby zasažené mimořádnou událostí. Během let docházelo

k rozrůstání týmu a zakotvování psychologických služeb v pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru č. 43/2014. Určitě bychom byli rádi, kdyby poskytování krizové intervence zasaženým osobám mimo pracovní dobu bylo bráno jako přesčas, popřípadě za nějaký příplatek. Zase na druhou stranu musím říci, že vše funguje na bázi dobrovolnosti a je vidět kvalita příslušníků, kteří se o danou problematiku zajímají a rozvíjejí se v ní.

17. Vnímáte nějaké rozdíly mezi jednotlivými složkami IZS napříč psychologickou pomocí? Pokud ano, tak jaké?

Hlavním rozdílem je poskytování krizové intervence. Hasičští interventi jezdí primárně k událostem spojených s vážnými dopravními nehodami a s větším počtem zasažených subjektů. Dále k živelným pohromám a mimořádným událostem. Postup při poskytování psychosociální pomoci je upraven v katalogu typových činností s označením STČ – 12/IZS. Policejní interventi se spíše zaměřují na události spojené s trestnou činností, sebevraždami atd. Zdravotnická záchranná služba zase vyjíždí k událostem spojených s jejich činností, jako je například úmrtí dítěte po neúspěšné resuscitaci. Co se týče kolegiální podpory, tak o tom nemám bohužel žádné informace.

18. Jste se svojí funkcí krizového interventa a poskytovatele kolegiální podpory spokojený? Pokud byste měl tu možnost, učinil byste rozhodnutí stát se jím znovu?

Určitě bych se rozhodl pro výkon svého povolání a členství v týmu posttraumatické péče znovu. Dává mi to smysl a chci pomáhat lidem. Předávat svoje životní zkušenosti a pomáhat jim nacházet východisko, popřípadě je přesměrovat na odbornou pomoc. Chci umět porozumět zasaženým lidem traumatizující události a nechci jenom uhasit požár nebo vyprostit osobu z auta. Mlčet a stát tam bez pomoci těmto lidem si už nedokážu představit.

19. Myslíte si, že Vás tato práce nějak poznamenala? Pokud ano, jak?

Práce hasiče mě určitě nějakým způsobem poznamenala. Je to náročná práce fyzicky, ale i psychicky. Snažím se si k tělu nepřipouštět všechny lidské tragédie a neštěstí, které jsem viděl při výkonu své činnosti. Jakmile odjíždíte ze zásahu, tak otočením vozidla pro Vás tato událost musí skončit. Důležitá je

psychohygienu a umět vyčlenit traumatizující události z hlavy. Bohužel se občas stane, že nějaká jiná Vám to připomene a vybaví se uchovaná vzpomínka. Pokud jako krizový intervenent nejsem přímým účastníkem události, je to pro mě jednodušší na psychickou zátěž. Lépe se událost zapomene. Pokud zase na místě jsem a vím o situaci od prvopočátku, dokážu se do ní lépe vžít a mohu si sám určit, jakým směrem budu intervenci směřovat. Nemyslet na ní, jinak by člověk nemohl tuhle práci dlouho dělat. Jsem moc rád, že na naší výjezdové stanici mám kolem sebe dobrou partu lidí, nemusíme se nikdo bát někomu svěřit anebo si říct o pomoc.